

Rialtas
na hÉireann
Government
of Ireland

Tionscadal Éireann
Project Ireland
2040

**Infheistíocht inár gCultúr,
inár dTeanga & inár nOidhreacht**
Investing in our Culture,
Language & Heritage
2018-2027

Developed by the Department
of Culture, Heritage & the Gaeltacht

Forbartha ag an Roinn Cultúir,
Oidhreachta agus Gaeltachta

Infheistíocht inár gCultúr,
inár dTeanga & inár nOidhreacht
*Investing in our Culture,
Language & Heritage*
2018-2027

Clár Contents

1	Brollaigh Forewords	6
2	Réamhrá Introduction	12
3	Forléargas ar an Infheistíocht Overview of Investment	16
4	Cultúr Culture	20
5	Oidhreacht Heritage	44
6	An Ghaeilge agus na hOileáin Irish language and the islands	60

1

Réamhrá leis an Taoiseach
Taoiseach's Foreword

Is é is cuspóir do Thionscadal Éireann 2040 ná infreastruchtúr sóisialta, eacnamaíochta agus cultúir i bhfad níos fearr a chur ar fáil le gur féidir le gach duine aonair agus gach cuid den tír barr a gcumais a bhaint amach:

- Níos fearr do leanaí agus do theaghlaigh
- Níos fearr don fhoghlaim agus don nuáil
- Sochaí níos cruthaithí agus níos nuálaí
- Áit ina bhfuil níos mó deiseanna againn chun taitneamh a bhaint as ár n-oidhreacht chultúir, as ár dteanga agus as ár dtírdhreach
- Timpeallacht níos glaine agus níos sláintiúla do na glúnta a bheidh ann amach anseo
- Sochaí níos comhionainne ina bhfuil deis ag gach duine dinn a bheith rannpháirteach sa rathúnas méadaitheach is cuma cén áit a roghnaítear chun cónaí agus obair a dhéanamh ann
- Sochaí ina bhfuil folláine an duine aonair ina cuid lárnach de gach beartas poiblí

Tá an cultúr bainteach leis na cuspóirí sin go léir. Is tríd an gcultúr a dhéantar sainmhíniú orainn. Dá bhrí sin, tá sé roghnaithe againn an chomhchuid de *Thionscadal Éireann 2040* a bhaineann le hinfheistíocht chultúir a sheoladh roimh aon chuid eile de. Is ráiteas é sin faoi thábhacht an chultúir don tslí ina mairimid agus don chineál sochaí ar mian linn í a chruthú dár leanaí agus dár ngarleanaí.

Agus, dá bhrí sin, d'fhéadfaimis an cás i leith infheistíocht chultúir a leagan amach go hachomair sna sé abairt shimplí seo a leanas:

- Ar an gcéad dul síos, is tríd an fhuinneog seo a fhaigheann an domhan mór radharc orainne agus ar ár dtír
- Is é atá in abairt a dó ná go bhfeidhmíonn na healaíona agus an cultúr mar infreastruchtúr daingean sóisialta agus is buntaca iad d'fholláine an duine aonair

The objective of Project Ireland 2040 is to provide much better social, economic and cultural infrastructure so that every individual and every part of the country can reach its potential:

- Better for children and families
- Better for learning and innovating
- A more creative and innovative society
- A place where we have more opportunity to enjoy our cultural heritage, our language and our landscape
- A cleaner and healthier environment to bequeath to future generations
- A more equal society in which we all have the opportunity to share increasing prosperity, wherever we choose to live and work
- A society where individual wellbeing is the cornerstone of all public policy

Culture crosses all of these objectives. Culture defines us. So we chose to launch the cultural investment component of *Project Ireland 2040* before any other. It is a statement of the importance of culture to how we live and the kind of society we want to create for our children and grandchildren.

And so we could summarise the case for cultural investment in these six simple propositions:

- First, it is the window through which the world sees us and our country
- Second, arts and culture function as a robust social infrastructure and underpins individual wellbeing
- Third, heritage plays a major role in creating and sustaining community cohesion, collective wellbeing, and instilling a deep sense of belonging
- Fourth, our language is fundamental to our identity and to our expression of ourselves as a distinct people
- Fifth, the arts are of intrinsic value to individuals and to society: The artist brings essential qualities

- Is é atá in abairt a trí ná go bhfuil ról mór ag an oidhreacht i ndáil le comhtháiteacht phobail a chruthú agus a chothú, i ndáil le folláine chomhchoiteann agus i ndáil le meon tréan muintearais a bhunú.
- Is é atá in abairt a ceathair ná go bhfuil ár dteanga ina gné bhunúsach dár bhféiniúlacht agus den tslí ina dtugaimid léiriú orainn féin mar phobal ar leith.
- Is é atá in abairt a cúig ná go bhfuil luach intreach ag na healaíona do dhaoine aonair agus don tsochaí: Tugann an t-ealaíontóir cáilíochtaí riachtanacha na feasachta, an mhothúcháin, na macántachta agus na cruthaitheachta don saol laethúil
- Is é atá in abairt a sé ná gurb é a leanann as rannpháirtíocht sna healaíona agus sa chultúr ná cruthaitheacht an duine aonair agus cruthaitheacht chomhpháirteach a fhorbairt - agus tá impleachtaí móra aige sin dár sochaí agus dár ngeilleagar.

Tá scála na hinfheistíochta san infreastruchtúr atá á fógairt againn anois níos mó ná aon infheistíocht den chineál céanna riamh roimhe seo. Leathnóidh an infheistíocht ár gcuid dúshraitheanna cultúir i ngach cuid den tír. Ligfidh sí dúinn forais chultúir den scoth ar domhan a chruthú. Cosnóidh sí agus feabhsóidh sí ár n-oidhreacht fhoirgnithe agus ár n-oidhreacht nádúrtha. Tacóidh sí lenár bpobail Ghaeltachta, rud a ligfidh dár dteanga bisiú.

Tiocfaidh méadú ar an gcaiteachas caipitiúil ar réimse an chultúir, na teanga agus na hoidhreacht ó €54m sa bhliain 2018 go dtí €110m sa bhliain 2021, sin méadú 100%. Beidh sé sin ina chuidiú mór i dtaca le déanamh de réir ár ngealltanais chun an maoiniúchán do na healaíona agus don chultúr a dhúbailt laistigh de sheacht mbliana.

Bheadh sé mícheart ar fad, áfach, a cheapadh nach bhfuil ann san infheistíocht ach tuilleadh rudaí den chineál céanna atá déanta againn san am a caitheadh. Seo an t-am chun machnamh domhain a dhéanamh faoi cad is brí le hinfreastruchtúr cultúir sa 21ú haois, faoi cad iad na riachtanais ar

of awareness, emotion, truth and creativity to everyday life

- Sixth, participation in arts and culture is instrumental in developing individual and collective creativity – with enormous implications for our society and our economy.

The scale of the investment in our cultural infrastructure that we are now announcing is unprecedented. It will deepen our cultural foundations in every part of the nation. It will allow us to create world-class cultural institutions. It will protect and enhance our built and natural heritage. It will support our Gaeltacht communities, allowing our language to prosper.

Capital expenditure on culture, language and heritage will increase from €54m in 2018 to €110m in 2022, an increase of 100%. This will go a long way to honouring our commitment to double funding for the arts and culture within seven years.

It would be very wrong, however, to think of this investment as simply more of what we have done in the past. This is a moment when we must think deeply about what cultural infrastructure means in the 21st century, the needs that cultural infrastructure should serve, and the overall social and economic context in which cultural infrastructure needs must be assessed. We must think in terms of a truly inclusive and democratic cultural infrastructure that reaches and serves all of our people. That is the real challenge of this plan. It is a challenge we will meet.

Leo Varadkar T.D.
An Taoiseach

Réamhrá na nAirí Minister's Foreword

ceart don infreastruchtúr cultúir fónamh dóibh, agus faoi cad é an comhthéacs foriomlán sóisialta agus eacnamaíochta ar dá réir nach mór measúnú a dhéanamh ar riachtanais an infreastruchtúir cultúir. Ní mór dúinn machnamh a dhéanamh i dtaobh infreastruchtúr cultúir atá fíor-uilechuimsitheach agus fíordhaonlathach, ar infreastruchtúr é a shroicheann gach dúine dár bpobal agus a fhónann do gach duine dár bpobal. Is é sin fíordhúshlán an phlean seo. Is dúshlán é a dtabharfaimid faoi.

Leo Varadkar T.D.
An Taoiseach

Is ionann gealltanas an Rialtais chun gar do €1.2bn a sholáthar mar mhaoiniú caipitil do chúrsaí cultúir, oidhreachta agus teanga thar thréimhse dheich mbliana agus mór-athrú ar chur chuige an Stáit i leith infheistíocht chultúir. Nuair a dhéantar an gealltanas atá tugtha againn maidir leis an gcaiteachas ar na healaíona a dhúbailt thar na seacht mbliana atá romhainn, an fhís uileghabhálach atá leagtha amach i *gCultúr 2025/Éire Ildánach* agus na gealltanais leathana atá ann i gClár Éire Ildánach a chur in éineacht lena bhfuil beartaithe anois, is léir gurb é seo an gealltanas is suntasaí atá tugtha i leith an chultúir ag aon Rialtas de chuid na hÉireann a bhí ann roimhe seo.

Go hachomair, tá trí chuspóir leathana ann sa Phlean seo: ar dtús, feabhas mór a chur ar rannpháirtíocht daoine i ngníomhaíochtaí cultúir, ansin, Éire a chur chun cinn agus a cheiliúradh mar ionad sármhaitheasa cultúir, mar fhoinsé shaibhir i dtaca leis an oidhreacht nádúrtha agus an oidhreacht fhoirgnithe de agus mar áit dúchais ceann de na teangacha is sine agus is saibhre de chuid na hEorpa, agus sa deireadh, a chinntiú go mbainfimid tairbhe mhór eacnamaíochta as ár n-acmhainní saibhre ó thaobh cruthaitheacht chultúir.

Tá léiriú soiléir ar an gcúis leis an méid seo a dhéanamh le fáil i gClár Éire Ildánach:

Is é an bunsmaoineamh go mbíonn rannpháirtíocht i ngníomhaíochtaí cultúir ina shiocair leis an gcruthaitheacht phearsanta agus le cruthaitheacht an chomhair agus go dtagann torthaí suntasacha dá bharr sin maidir le folláine an duine agus an phobail agus lena gcuireann an duine agus an pobal i gcrích.

Tá an fholláine i gcroílár an chur chuige atá againn i leith an chultúir. Is é atáimid ag féachaint lena bhaint amach ná a chinntiú go mbeidh deis ag gach uile dhuine, is cuma cén áit ina bhfuil cónaí orthu, páirt a ghlacadh i ngníomhaíocht chultúir, a gcruthaitheacht féin a fhorbairt agus a meon muintearais a neartú.

I ndomhan atá ag athrú go tapa, agus i gcomhthéacs an domhandaithe, is croiluachanna iad meon an mhuintearais agus mórtas áite mhuintir na hÉireann. Baineann *Tionscadal Éireann 2040* le meas

The Government's commitment to provide close to €1.2bn in capital funding for culture, heritage and our language over a ten year period represents a major step-change in the State's approach to cultural investment. Combined with our commitment to double expenditure on the arts over the next seven years, the overarching vision set out in *Culture 2025/Éire Ildánach* and the crosscutting commitments of the Creative Ireland Programme, what we are now seeing is the most significant commitment to culture that any Irish government has ever made.

In short, this Plan is designed with three broad objectives: first, to greatly enhance cultural participation for all our people, second, to promote and celebrate Ireland as a centre of cultural excellence, a source of rich natural and built heritage and the home of one of Europe's oldest and richest languages, and third, to ensure that we reap the economic rewards of our rich resources of cultural creativity.

The reason we are doing all of this is clearly articulated in the Creative Ireland Programme:

The core proposition is that participation in cultural activity drives personal and collective creativity, with significant implications for individual and societal wellbeing and achievement.

Wellbeing is at the heart of our entire approach to culture. What we are seeking to achieve is that everyone, wherever they live, has the opportunity to participate in cultural activity, to develop their own creativity and to deepen their sense of belonging.

A sense of belonging and the Irish people's deeply felt sense of place are core values in a fast changing and globalised world. *Project Ireland 2040* is about valuing our existing places and making new places. Investing in infrastructure that enhances our cultural wealth, celebrates our built and natural heritage and supports our unique language and traditions demonstrates real belief in these values.

Our cultural, heritage and language institutions and organisations all around the country have served our citizens well particularly in the very difficult years

a léiriú ar na háiteanna atá ann cheana féin agus le háiteanna nua a chruthú. Trí infheistíocht a dhéanamh in infreastruchtúr a chuireann feabhas ar ár saibhreas cultúir, a cheiliúránn ár n-oidhreacht fhoirgnithe agus nádúrtha agus a thacaíonn lenár dteanga agus lenár dtraidisiúin uathúla, tá léiriú á dhéanamh ar fhíormhuinín as na luachanna sin.

Tá ár gcuid foras agus eagraíochtaí cultúir, oidhreachta agus teanga ar fud na tíre tar éis fónamh go maith dár saoránaigh go háirithe i rith bhlianta an chúlaithe eacnamaíochta tráth ar lean siad de bheith ag obair ar mhodh samhlaíoch nuálach lena gcuid pobal de réir mar is fearr a bhí ar a gcumas. Anois, den chéad uair, tá gealltanais i leith infheistíocht ilbhliantúil againn ón Rialtas á rá go ndéanfar méadú mór ar mhaoiniúchán thar na deich mbliana atá díreach romhainn. Ligfidh sé sin dúinn mórinfheistíochtaí inár gcultúr agus inár n-oidhreacht a phleanáil agus a chur ar fáil agus feabhsuithe suntasacha a dhéanamh ar raon agus ar chaighdeán na ndeiseanna atá ar fáil don phobal chun bheith rannpháirteach i ngníomhaíochtaí a bhaineann lenár n-oidhreacht shaibhir chultúir.

Ligfidh an infheistíocht chaipitiúil seo dúinn cuspóirí eile a bhaint amach freisin. Trí infreastruchtúr cultúir agus oidhreachta den scoth ar domhan a bheith againn, neartófar ár gclú idirnáisiúnta mar cheannaire sa réimse seo. Daingneoidimid ár gcuid bailiúchán náisiúnta litríochta agus seandálaíochta. Cuirfimid eispéireas den scoth ar fáil do dhaoine a thugann cuairt ar ár bpáirceanna náisiúnta agus ar ár n-anaclanna dúlra. Ag cloí leis an Straitéis 20-Bliain don Ghaeilge 2010-2030, méadóimid an infheistíocht sa Ghaeltacht agus forbróimid Lárionad Gaeilge agus Cultúir i mBaile Átha Cliath. Neartóimid naisc thrasteorann trí Chanáil Uladh agus cuirfimid feabhas ar infreastruchtúr tábhachtach muirí ar chuid dár n-oileán amach ón gcósta.

Déanaimid infheistíocht inár n-infreastruchtúr cultúir mar gheall ar an tábhacht intreach atá aige dár saol agus dár bhféiniúlacht agus dár meon muintearais. Ach is eol dúinn freisin go mbíonn fáiltas eacnamaíochta ann, de chineál díreach agus neamhdhíreach, mar thoradh ar infheistíocht chultúir.

of the economic downturn, where they continued to work with their communities to the very best of their ability with imagination and innovation. Now, with the economy recovering, for the first time we have a multi-annual investment commitment from Government, with substantially increased funding over the next ten years. This will allow us to plan and deliver major investments in our culture and heritage, and deliver significant enhancements in the range and quality of public engagement opportunities with our rich cultural heritage.

This capital investment will allow us to achieve other objectives too. Having a world-class cultural and heritage infrastructure will strengthen our international reputation. We will secure our national literary and archaeological collections. We will deliver a world-class visitor experience for people coming to our national parks and reserves. In line with the *20-Year Strategy for the Irish Language 2010-2030*, we will increase investment in the Gaeltacht and develop a flagship Irish language and cultural hub in Dublin. We will strengthen links across the border through the Ulster canal and enhance important marine infrastructure on a number of our offshore islands.

We invest in our cultural infrastructure because of its intrinsic importance to our lives and to our sense of identity and belonging. But we also know that cultural investment brings economic returns, directly and indirectly. With this plan we are providing a major stimulus to our vibrant Media Production and Audio Visual sector, bringing new economic opportunities to every part of the country – and delivering on another commitment of the Creative Ireland Programme. We are also investing in the sustainable tourism potential of our culture and heritage infrastructure.

Tríd an bplean seo, tá mórspreagadh á chur ar fáil againn dár n-earnáil bhríomhar Léiriúcháin Meán agus Closamhairc, rud a sholáthróidh deiseanna nua eacnamaíochta do gach cuid den tír - agus comhlíonfaidh sé sin gealltanais eile atá ann i gClár Éire Ildánach. Tá infheistíocht á dhéanamh againn freisin san acmhainneacht turasoíreachta inbhuanaithe a bhaineann lenár n-infreastruchtúr cultúir agus oidhreachta.

Tráth iontach is ea é seo i saol cultúir na tíre - deis aon uaire atá ann chun dúshraith láidir infreastruchtúir a chur ar fáil mar bhuntaca dár mianta i leith an chultúir agus na cruthaitheachta.

Josepha Madigan T.D.

Aire Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta

Joe McHugh T.D.

Príomh-Aoire an Rialtais agus an Aire Stáit don Ghaeilge, don Ghaeltacht agus do na hOileáin

This is an extraordinary moment in the cultural life of our nation – a once-in-a-generation opportunity to underpin our aspirations for culture and creativity with solid infrastructural foundations.

Josepha Madigan T.D.

Minister for Culture, Heritage and the Gaeltacht

Joe McHugh T.D.

Government Chief Whip and Minister of State with responsibility for the Irish Language, the Gaeltacht and the Islands

2

Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga & inár nOidhreacht 2018-2027

Investing in our Culture, Language and Heritage 2018–2027

Réamhrá

Is é atá in Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhreacht ná plean deich mbliana ina leagtar amach cuspóirí an Rialtais maidir le hinfeistíocht chaipitiúil i gCultúr, i dTeanga agus in Oidhreacht na hÉireann. I gcomhréir le Clár Éire Idlánach (Colún 3), aithníonn an plean go bhfuil infreastruchtúir ardchaighdeáin an-tábhachtach le go mbeidh earnáil bhríomhar ealaíon, oidhreachta agus cultúir ann agus go dtacaíonn infheistíocht inár n-oidhreacht chultúir le comhtháiteacht shóisialta agus le fás láidir, inbhuanaithe eacnamaíochta.

Cabhróidh an Plean seo le cur chun cinn na hÉireann, agus déanfaidh sé ceiliúradh ar Éirinn, mar ionad sármaithéasa cultúir, mar fhoinsé shaibhir oidhreachta nádúrtha agus foirgnithe agus mar áit dúchais ceann de na teangacha is sine agus is saibhre de chuid na hEorpa. Sa Phlean seo, leagfar amach na tosaíochtaí ardleibhéil straitéiseacha don Roinn i dtaca le cúrsaí caipitiúla de thar na deich mbliana atá romhainn.

Tabharfar tús áite d'infheistíocht i 3 réimse:

1. **Cultúr**
2. **Oidhreacht**
3. **Teanga agus na hOileáin agus, tríd an bPlean, déanfar mar a leanas:**
  - Cuirfear le clú na hÉireann mar cheannaire sa réimse cultúir trí fhorbairt a dhéanamh ar líonra den scoth ó thaobh bonneagar cultúir agus oidhreachta de;
  - Tabharfar tuilleadh deiseanna do shaoránaigh ar fud na hÉireann chun bheith rannpháirteach i ngníomhaíochtaí cultúir trí mhéadú a dhéanamh ar acmhainneacht na hearnála cultúir ina hiomláine;
  - Tabharfar aghaidh ar shaincheisteanna infreastruchtúir atá ann le fada an lá inár bhForais Chultúir Náisiúnta;
  - Feabhsófar ionaid ealaíon agus cultúir ar fud na tíre;

Introduction

Investing in our Culture, Language and Heritage is a ten year plan setting out the Government's objectives for capital investment in Ireland's culture, language and heritage. In line with the Creative Ireland Programme (Pillar 3), the plan recognises that high quality infrastructure is critical for a vibrant arts, heritage and culture sector and that investment in our cultural heritage underpins social cohesion and supports strong, sustainable economic growth.

This Plan will help promote Ireland and celebrate Ireland as a centre of cultural excellence, a source of rich natural and built heritage and the home of one of Europe's oldest and richest languages. This Plan will set out the high-level, strategic capital priorities for this Department over the next ten years.

Investment will be prioritised in 3 areas:

1. **Culture**
2. **Heritage**
3. **Language and the Islands, and will:**
  - Strengthen Ireland's reputation as a leader in the cultural arena through the development of a world class network of cultural and heritage infrastructure;
  - Allow greater cultural participation by citizens all across Ireland through increasing the capacity of the entire cultural sector;
  - Address longstanding infrastructural issues in our National Cultural Institutions;
  - Enhance arts and culture centres throughout the country;
  - Safeguard our unique natural heritage to ensure a sustainable future;
  - Protect and celebrate our rich built heritage;
  - Secure our national literary and archaeological collections through the provision of storage facilities of an international standard;
  - Develop a vibrant Media Production and Audio Visual sector, bringing new economic

- Déanfar ár n-oidhreacht uathúil nádúrtha a choimirciú chun todhchaí inbhuanaithe a chinntiú;
- Ár n-oidhreacht shaibhir fhoirgnithe a chosaint agus a cheiliúradh;
- cuirfear bonn daingean faoinár mbaillúcháin náisiúnta litríochta agus seandálaíochta trí saoráidí stórála atá de réir caighdeáin idirnáisiúnta a chur ar fáil;
- forbrófar earnáil bhríomhar Léiriúcháin na Meán agus Ciosamhairc trí thacaíocht mhéadaithe Rialtais a sholáthar, rud a chuirfidh deiseanna nua eacnamaíochta ar fáil ar fud na hÉireann;
- Soláthrófar eispéireas den scoth do chuirteoirí trí infheistíocht a dhéanamh i máistirphlean nua dár sé pháirc náisiúnta agus dár n-anaclanna dúlra, lena n-áirítear saoráidí feabhsaithe do chuirteoirí, rianta agus taitneamhachtaí agus beifear ag obair le pobail áitiúla chun deiseanna nua fiontraíochta áitiúla a chur chun cinn, agus leas á bhaint as rath Shlí an Atlantaigh Fhiáin agus Oirthear Ársa na hÉireann;
- déanfar eispéireas an chuirteora ag ár séadchomharthaí náisiúnta agus ag áiteanna ina bhfuil maoin stairiúil a fheabhsú i gcomhpháirtíocht le hOifig na nOibreacha Poiblí trí infheistíocht i gcaomhantas, i gcur i láthair agus i dtaitneamhachtaí;
- déanfar an acmhainneacht maidir le turasóireacht inbhuanaithe a bhaineann lenár n-infreastruchtúir cultúir agus oidhreachta a fheabhsú trí chomhpháirtíocht leanúnach le Fáilte Éireann;
- An 220km dár líonra rianta allamuigh ar fud na hÉireann a chothabháil, a uasghrádú agus a dheisiú, lena n-áirítear rianta rothaíochta agus siúlóide a théann trí na tírdhreacha is áille agus is íocónaí dá bhfuil ann in Éirinn;
- cuirfear feabhas ar infreastruchtúir áineasa allamuigh na hÉireann i gcomhpháirtíocht leis an Roinn Iompair, Turasóireachta agus Spóirt, le opportunities across Ireland, through increased Government support;
- Deliver world class visitor experience through investment in a new masterplan for our six National Parks and Reserves, to include enhanced visitor facilities, trails and amenities and working with local communities to drive new local enterprise opportunities, and building on the success of the Wild Atlantic Way and Ireland's Ancient East;
- Enhance the visitor experience at our national monuments and historic properties, in partnership with the Office of Public Works, through investment in conservation, presentation and amenities;
- Develop the sustainable tourism potential of our culture and heritage infrastructure through ongoing partnership with Fáilte Ireland;
- Maintain, upgrade and repair our 220km outdoor trail network all across Ireland, including cycling and walking trails running through the most scenic and iconic landscapes in Ireland;
- Improve Ireland's outdoor recreation infrastructure, in partnership with the Department of Transport, Tourism and Sport, Waterways Ireland, Coillte, Inland Fisheries Ireland, Údarás na Gaeltachta and Bord na Móna, Inland Fisheries Ireland and Coillte;
- Add to and enhance the presentation of our heritage estate through strategic acquisition and improving access to existing State-owned sites and monuments;
- Celebrate and highlight Ireland's remarkable heritage on the international stage through investment in the management of our World Heritage properties, candidate sites and UNESCO Biosphere reserves;
- Restore and conserve the biodiversity of our rich landscape for the benefit and well-being of all;
- Expand the use of the Irish language as the community language of the Gaeltacht through

hUiscebhealaí Éireann, le hÚdarás na Gaeltachta, le Bord na Móna, le lascach Intíre Éireann agus Coillte;

- Méadú agus feabhsú a dhéanamh ar chur i láthair ár n-eastát oidhreachta trí mhaoín nua a fháil agus trí fheabhas a chur ar an rochtain ar láithreáin agus ar shéadchomharthaí atá ar úinéireacht ag an Stát cheana féin;
- Déanfar oidhrecht iontach na hÉireann a cheiliúradh agus a chur chun cinn ar an ardán idirnáisiúnta trí infheistíocht a dhéanamh i mbainistíocht na maoin Oidhreachta Domhanda, na láithreáin is iarrthóirí agus na n-anaclann Bitsféir UNESCO atá againn;
- Athbhunófar agus caomhnófar bithéagsúlacht ár dtírdhreacha shaibhir ar mhaithe le leas agus folláine gach duine;
- Leathnófar úsáid na Gaeilge mar theanga phobail na Gaeltachta trí infheistíocht a dhéanamh san infreastruchtúr fisiciúil mar chuid den phróiseas reachtúil pleanála teanga;
- Cruthófar poist i gceantair Ghaeltachta trí mhéadú a dhéanamh ar an infheistíocht a dhéanann Údarás na Gaeltachta;
- Forbrófar ionaid Ghaeilge agus chultúir i Líonraí Gaeilge reachtúla agus i mBailte Seirbhíse Gaeltachta reachtúla;
- Forbrófar mol suaitheanta Gaeilge agus cultúir i gCathair Bhaile Átha Cliath; agus
- Forbrófar infreastruchtúr tábhachtach muirí ar chuid dár n-oileáin amach ón gcósta, go háirithe ar Inis Oírr agus Inis Meáin de chuid Oileáin Árann, agus forbairt na cé ag Machaire Rabhartaigh chun bád farantóireachta nua a bheidh ag fónamh do Thorai a éascú.

Maidir leis na tosaíochtaí atá leagtha amach in Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhrecht, beidh tacaíocht le fáil ina leith ó straitéisí reatha de chuid na Roinne agus ó straitéisí atá beartaithe:

investment in physical infrastructure supporting the statutory language planning process;

- Create jobs in Gaeltacht areas by increasing investment by Údarás na Gaeltachta;
- Develop Irish language and cultural centres in statutory Irish Language Networks and Gaeltacht Service Towns;
- Develop a flagship Irish language and cultural hub in Dublin City; and
- Develop important marine infrastructure on a number of our offshore islands, in particular on the Aran Islands of Inis Oírr and Inis Meáin and the development of the pier at Machaire Rabhartaigh to facilitate a newly provided passenger vessel serving Oileán Thorai.

The priorities set out in Investing in our Culture, Language and Heritage are underpinned by current and planned departmental strategies:

- *Éire Ildánach - Culture 2025 the Government's cultural framework policy*
- *Clár Éire Ildánach - the Creative Ireland Programme*
- *The 20-Year Strategy for the Irish Language 2010-2030.*
- *Heritage Ireland 2030, a new National Heritage Plan which is being developed.*
- *The National Parks' Tourism Interpretative Masterplan which is being developed*
- *the National Biodiversity Action Plan 2017-2021*

The priorities also support:

- *Realising our Rural Potential - the Action Plan for Rural Development*
- *The National Development Plan and Ireland 2040 - The National Planning Framework*
- *People, Place and Policy - Growing Tourism to 2025*

- *Éire Ildánach - Cultúr 2025, is é sin, creat-bheartas cultúir an Rialtais*
- *Clár Éire Ildánach - the Creative Ireland Programme*
- *Straitéis 20 Bliain don Ghaeilge 2010-2030*
- *Oidhrecht Éireann 2030, Plean Oidhreachta Náisiúnta nua atá á fhorbairt.*
- *Máistirphlean Léirmhíithe Turasoireachta na bPáirceanna Náisiúnta*
- *An Plean Gníomhaíochta Náisiúnta um Bithéagsúlacht 2017-2021*

Ina theannta sin, tacaíonn na tosaíochtaí leis an bplean seo a leanas:

- *Fíorú Acmhainneacht na Tuaithe - Plean Gníomhaíochta um Fhorbairt Tuaithe.*
- *An Creat Náisiúnta Pleanála agus Éire 2040 - an Creat Náisiúnta Pleanála*
- *Daoine, Áit agus Beartas - Ag Forbairt na Turasoireachta go dtí 2025*

Séipéal luath-mheánaoiseach Mhic Dara, Co. na Gaillimhe
St. Mac Dara's early medieval church, Co. Galway

3 Forléargas ar an Infheistíocht Overview of Investment

De réir mar a leanann an geilleagar de bheith ag feabhsú, cinnteoidh infheistíocht atá pleanáilte go cúramach go mbeidh ár gcultúr agus ag ár n-oidhreacht san áit is dual dóibh i gcróilár athghiniúint shóisialta eacnamaíoch na hÉireann agus go mbíonn ról mór acu maidir le hÉirinn a chur sa riocht gurb ionad sármhaitheasa ardchaighdeán atá ann agus go mbeidh iomrá uirthi ar bhonn idirnáisiúnta ina leith sin. In *Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhreacht 2018-2027*, leagtar amach pleananna an Rialtais i ndáil le hinfeistíocht shuntasach ar bhonn céimnithe thar na deich mbliana atá romhainn. Tacóidh an infheistíocht seo le cur chuige nua-aoiseach, forásach i leith ár gcultúr, ár dteanga agus ár n-oidhreacht a fhorbairt agus a chosaint.

Carefully planned investment, as the economy continues to improve, will ensure that our culture and heritage takes its proper place at the heart of Ireland's social and economic regeneration and position Ireland as an internationally renowned centre of excellence and quality. *Investing in our Culture, Language and Heritage 2018-2027*, sets out the Government's plans for significant investment on a phased basis over the next decade. This investment will support a modern and progressive approach to developing and protecting our culture, language and heritage.

Páirc Náisiúnta Chonamara
Connemara National park

Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhreacht 2018 - 2027

Infheistíocht i bhForais Chultúir náisiúnta	€460m
Ar leibhéal áitiúil, infheistíocht in infreastruchtúr ealaíon agus cultúir ar fud na tíre	€40m
Infheistíocht i ndigitú ár mBailiúchán Náisiúnta	€10m
Infheistíocht i Léiriúchán na Meán agus sa Tionscal Ciosamhairc	€200m
Gaillimh mar Phríomhchathair Chultúir na hEorpa	€15m
Infheistíocht inár bPáirceanna Náisiúnta	€50m
Cúram a thabhairt dár dTimpeallacht Stairiúil	€85m
Ceiliúradh a dhéanamh ar ár nOidhreacht Fhoirgnithe agus infheistíocht a dhéanamh inti	€60m
Cúram a thabhairt dár Séadchomharthaí Náisiúnta	€30m
Ár nOidhreacht Nádúrtha agus an Bhithéagsúlacht a chosaint	€60m
Infheistíocht mar bhuntaca do Phróiseas Pleanála Teanga na Gaeltachta	€33m
Infheistíocht ag Údarás na Gaeltachta i gcruthú fostaíochta	€105m
Infheistíocht i Líonraí Gaeilge, i mBailte Seirbhíse Gaeltachta agus i Mol Teanga agus Cultúir i gCathair Bhaile Átha Cliath	€13m
Infheistíocht in oileáin agus in infreastruchtúr muirí na n-oileán	€27m
Iomlán	€1,188m

Investing in our Culture, Language and Heritage 2018 - 2027

Investment in National Cultural Institutions	€460m
Investment in local arts and culture infrastructure nationwide	€40m
Investment in the digitisation of our National Collections	€10m
Investment in Media Production and Audio Visual Industry	€200m
Galway European Capital of Culture	€15m
Investment in our National Parks and Nature Reserves	€50m
Caring for our Historic Environment	€85m
Celebrating and Investing in our Built Heritage	€60m
Caring for our National Monuments	€30m
Protecting our Natural heritage and Biodiversity	€60m
Investment underpinning the Gaeltacht Language Planning Process	€33m
Investment by Údarás na Gaeltachta in job creation	€105m
Investment in Irish Language Networks, in Gaeltacht Service Towns and in a Dublin City Language and Cultural Hub	€13m
Investment in islands and island marine infrastructure	€27m
Total	€1,188m

In An Creat Náisiúnta Pleanála Éire 2040, deirtear go soiléir go bhfuil cosaint agus feabhsú ár gcultúir agus ár n-oidhreachta fíorthábhachtach i dtaca lena chinntiú go bhfuil ár gcathracha, ár mbailte, ár sráidbhailte agus ár gceantair thuaithe tarraingteach agus inbhuanaithe mar áiteanna cónaithe agus oibre do dhaoine. Rud an-tábhachtach is ea an t-aitheantas a thugann an creat don chultúr agus don chruthaitheacht mar phríomhghné ina fhís fhoriomlán d'Éirinn sa bhliain 2040 agus mar ní a rannchuidíonn lenár bhforbairt eacnamaíochta agus shóisialta agus tá an fhís sin ailínithe go dhlúth le Clár Éire Ildánach.

Tá an mórchlár infheistíochta ailínithe go díreach le dhá thoradh straitéiseacha náisiúnta de chuid Éire 2040 agus an Phlean Náisiúnta Forbartha:

- geilleagair thuaithe agus pobail tuaithe a neartú; agus
- feabhas a chur ar ár dtaitneamhacht náisiúnta agus ar ár n-oidhreacht náisiúnta i suíomhanna tuaithe agus uirbeacha.

I bhfianaise na tábhachta agus an tionchair atá ag ár gcultúr agus ag ár n-oidhreacht inár sochaí agus inár ngeilleagar, ceapaimid go rachaidh an infheistíocht i gcion ar chur i gcrích roinnt torthaí straitéiseacha eile, lena n-áirítear tacaíocht do gheilleagar láidir, bainistíocht inbhuanaithe ár n-acmhainní comhshaoil, agus réimse feabhsaithe oideachais, agus is léiriú an méid sin ar thionchar tábhachtach ár gcultúir agus ár n-oidhreachta ar shaol agus ar ghníomhaíochtaí ár saoránach go léir ó lá go lá.

Beidh gach moladh a bhaineann le bearta nó le cláir chaiteachas caipitiúil faoi réir ag measúnú agus breithmheas de réir na bhforálacha a bhaineann leis an Cód Caiteachais Phoiblí.

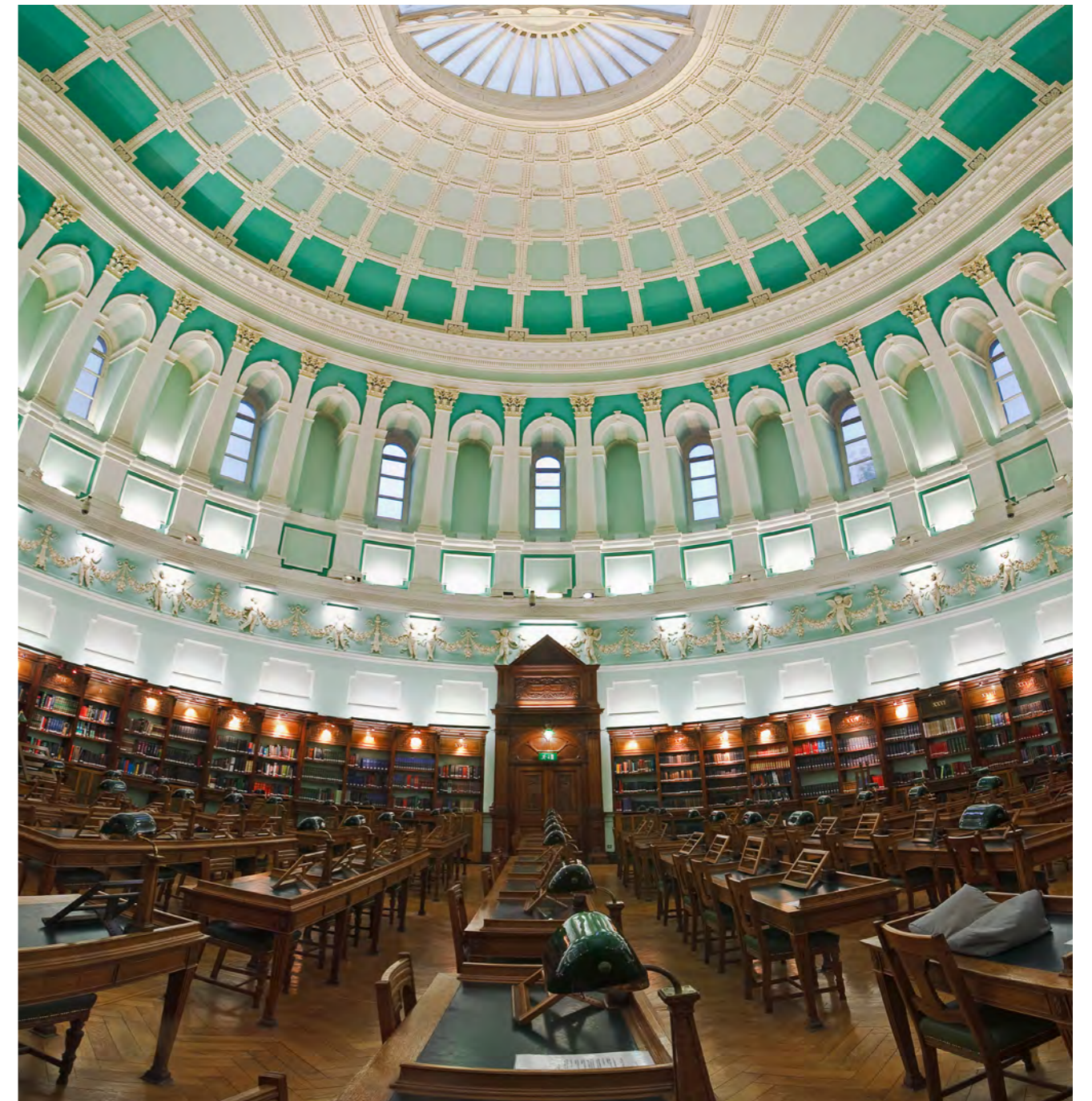
The *National Planning Framework Ireland 2040* clearly places the protection and enhancement of our culture and heritage as critical in ensuring that our cities, towns, villages and rural areas are attractive and sustainable places for people to live and work. Critically, it recognises culture and creativity as a key element in its overall vision for Ireland in 2040 contributing to our economic and social development, a vision which is closely aligned with the Creative Ireland Programme.

This major investment programme is directly aligned with two of the national strategic outcomes of Ireland 2040 and the National Development Plan:

- to strengthen rural economies and communities; and
- to enhance our national amenity and heritage in rural and urban locations.

Given the importance and impact that our culture and heritage has on our society and the economy, we expect that this investment will influence the delivery of a number of other strategic outcomes including support for a strong economy, the sustainable management of our environmental resources, and enhanced education for our children and young people, all of which speaks to the important influence of our culture and heritage on the everyday lives of all our citizens.

All proposals for capital expenditure measures or programmes will be subject to evaluation and appraisal in accordance with the provisions of the Public Spending Code

4 Cultúr Culture

Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhreacht 2018 - 2027

Tosaíochtaí Cultúir 2018 - 2027	€725m
Infheistíocht i bhForais Chultúir Náisiúnta	€460m
Ar leibhéal áitiúil, infheistíocht in infreastruchtúr ealaíon agus cultúir ar fud na tíre	€40m
Infheistíocht i ndigitíú ár mBailiúchán Náisiúnta	€10m
Infheistíocht i Léiriúchán na Meán agus sa Tionscal Ciosamhairc	€200m
Gaillimh mar Phríomhchathair Chultúir na hEorpa	€15m

Infheistíocht inár bhForais Chultúir Náisiúnta (€460)

Faoi Cholún 3 de Chlár Éire Ildánach, tabharfaidh an Roinn tacaíocht dár gcomhpháirtithe i ndáil le forbairt ár n-infreastruchtúir cultúir, ar forbairt uailmhianach í ach, ag an am céanna, ar forbairt réadúil í.

Tá cuid mhór dár bhForais Cultúir Náisiúnta lonnaithe i bhfoirgnimh stairiúla agus, cé go gcuireann sé sin le heispéireas cultúir na saoránach agus na gcuairteoirí, tá gá le hinfeistíocht shuntasach chun iad a chur de réir caighdeán nua-aimseartha idirnáisiúnta. Tá sé seo thar a bheith tábhachtach anois ní hamháin ar chúiseanna a bhaineann le taispeáint agus taibhiúchán ach, freisin, ar bhunchúiseanna a bhaineann le cúrsaí sláinte agus sábháilteachta. Sa phlean infheistíochta seo, samhlaítear go mbeidh méadú mór ar an infheistíocht sna Forais Chultúir Náisiúnta chun a gcuid saoráidí a athfheistiú agus a nuachóiriú i dtaca le heispéireas na gcuairteoirí agus i dtaca le stóráil ár mbailiúchán náisiúnta araon - agus is ionann an méid sin agus ceann de na gealltanais aonair is mó riamh i leith infheistíochta inár bhforais chultúir ó bunaíodh an Stát.

Investing in our Culture, Language and Heritage 2018 - 2027

Culture Priorities 2018 - 2027	€725m
Investment in National Cultural Institutions	€460m
Investment in local arts and culture infrastructure nationwide	€40m
Investment in the digitisation of our National Collections	€10m
Investment in Media Production and Audio Visual Industry	€200m
Galway European Capital of Culture	€15m

Investment in our National Cultural Institutions (€460)

Under Pillar 3 of the Creative Ireland Programme, the Department will support our partners in an ambitious but realistic development of our cultural infrastructure:

Many of our National Cultural Institutions are housed in historic buildings and while this adds to the cultural experience for citizens and visitors, significant investment is needed to bring them up to modern international standards. This is now critical for display and performance but also for fundamental health and safety and universal access reasons. This investment plan envisages a significant ramp up of investment in the National Cultural Institutions to revamp and modernise their facilities both in terms of visitor experience and storage of our national collections - one of the largest single commitments to investment in our cultural institutions in the history of the State.

Thar an tréimhse ó 2018 go 2027, tá sé beartaithe ag an Rialtas €460m a infheistiú i líon suntasach tionscadal caipitiúil inár gcuid Foras Cultúir Náisiúnta. Is mar a leanas atá na leibhéil tháscacha infheistíochta i ndáil leis na príomhthionscadail

Leabharlann Náisiúnta na hÉireann	€23m
An Chartlann Náisiúnta	€22m
Ard-Mhúsaem na hÉireann	€85m
An Ceoláras Náisiúnta	€78m
Áiléar Crawford	€22m
Gailearaí Náisiúnta na hÉireann	€54m
Amharclann na Mainistreach	€80m
Áras Nua-Ealaíne na hÉireann	€36m
Leabharlann Chester Beatty	€20m

De bhreis ar mhaoiniúchán ón Rialtas, beidh a gcuid ranníocaíochtaí féin (thart ar 10% - 15% de chostais na dtionscadal, de ghnáth) á mbailiú ag forais ar leithligh trí ghníomhaíochtaí daonchairdis. Tá scrúdú á dhéanamh freisin ar dheiseanna eile infheistíochta amhail infheistíocht ón mBanc Eorpach Infheistíochta.

Over the period 2018 to 2027, the Government intends to invest €460m in a significant number of capital projects in our National Cultural Institutions. Indicative investment levels for key projects are as follows:

National Library of Ireland	€23m
National Archives	€22m
National Museum of Ireland	€85m
National Concert Hall	€78m
Crawford Art Gallery	€22m
National Gallery of Ireland	€54m
Abbey Theatre	€80m
Irish Museum of Modern Art	€36m
Chester Beatty Library	€20m

A further €40m is being set aside to address essential maintenance and remedial works in these historic buildings over the 10 year implementation period of the Plan. In addition to Government funding, individual institutions will be raising their own contributions (typically around 10% - 15% of project costs) through philanthropic effort. Other investment opportunities such as the European Investment Bank are also being explored.

Sáipéilín Ghallaraí, Contae Chiarraí
Gallarus Oratory, County Kerry
(Grianghraf/Photo© Fáilte Ireland)

Leabharlann Náisiúnta na hÉireann National Library of Ireland

Is é misean Leabharlann Náisiúnta na hÉireann an taifead doiciméadach agus intleachtach ar shaol na hÉireann a bhailiú, a chaomhnú, a chur chun cinn agus a chur ar fáil agus cur le rochtain a sholáthar ar an domhan mór d'eolas taifeadta.

Tá an Leabharlann Náisiúnta ar oscailt saor in aisce don phobal chun cuairt a thabhairt ar thaispeántas duaisbhuaiteach Yeats agus ar thaispeántas corraitheach *World War Ireland* agus, chomh maith leis sin, tá sé ar oscailt do gach duine ar mian leo bailiúcháin na leabharlainne a cheadú.

Déanfar mórinfheistíocht chaipitiúil i Leabharlann Náisiúnta na hÉireann chun an méid seo a leanas a bhaint amach:

- An foirgneamh a bhaineann le blianta na 1890-ídí a athfheistiú chun caighdeáin nua-aoiseacha a chomhlíonadh i dtaca le rochtain do chách, cosc dóiteáin, sláinte agus sábháilteacht, cúrsaíocht, slándáil, seirbhísí meicniúla agus leictreacha, agus inbhuanaitheacht chomhshaoil de;
- Saoráidí do chuairteoirí agus do léitheoirí a uasghrádú agus a fheabhsú;
- Na dálaí faoina gcoimeádtar ár mbailiúcháin oidhreachta a uasghrádú;
- Feabhas a chur ar rochtain agus ar shlándáil;
- Limistéir oibríochta a uasghrádú agus a chuíchóiriú; agus
- Naisc níos fearr a sholáthar trí choimpléacs méadaithe fhoirgnimh na Leabharlainne.

D'fháiltigh an Cathaoirleach, Paul Shovlin, roimh an infheistíocht shuntasach atá beartaithe do thodhchaí na Leabharlainne agus dúirt sé “gurb é a leanfaidh as an athfhorbairt ná ár n-uailmhian maidir le feabhsú ár spásanna poiblí agus ár seirbhísí a chur i gcrích.”

The mission of the Library is to collect, preserve, promote and make accessible the documentary and intellectual record of the life of Ireland and to contribute to the provision of access to the larger universe of recorded knowledge.

The National Library is open to the public, free of charge to visit the award-winning *Yeats* exhibition and the moving *World War Ireland* exhibition as well as to all who wish to consult its collections.

The National Library of Ireland will undergo a major capital investment to:

- Refurbish the 1890s building to meet modern standards for universal access, fire prevention, health and safety, circulation, security, mechanical and electrical services, and environmental sustainability;
- **Upgrade and enhance** visitor and reader facilities;
- **Upgrade** the conditions in which our heritage collections are kept;
- **Improve** access and security;
- **Upgrade** and rationalise operational areas; and
- **Provide better linkages** throughout the Library's extended buildings complex.

Chairman Paul Shovlin welcomed the significant planned investment in the Library's future saying that “*the redevelopment will deliver on our ambition to enhance our public spaces and services.*”

An Chartlann Náisiúnta National Archives

Bailíonn, bainistíonn agus caomhnaíonn an Chartlann Náisiúnta taifid phoiblí na hÉireann agus cinntíonn sí go mbíonn an t-ábhar sin ar fáil mar acmhainn le haghaidh taighde agus ar mhaithe le díospóireacht phoiblí. Tá taisclann na Cartlainne Náisiúnta lán ó bhí an bhliain 2013 ann. Mar thoradh ar Phlean Forbartha na Cartlainne Náisiúnta, soláthrófar Taisclann Ábhar Cartlainne ina bhfuil rialú daingean ó thaobh cúrsaí comhshaoil de agus í i gcomhréir go hiomlán le caighdeáin stórála ábhar cartlainne a nglactar leo ar bhonn idirnáisiúnta.

The National Archives collects, manages and preserves the public records of Ireland and ensures their availability as a resource for research and public discourse. The National Archives repository has been full since 2013. The National Archives Development Plan will see the provision of a secure environmentally controlled Archival Repository in full compliance with internationally accepted archival storage standards. The existing storage space will be converted from a large single-story warehouse to a two-storey Archival Repository that will increase the National Archives storage capacity by two-thirds. The new storage capacity will enable the progression of the 20 year rule and will support the transformation of ancillary spaces for exhibitions, education and engagement facilities for the visiting public.

An Chartlann Náisiúnta
National Archives

Ard-Mhúsaem na hÉireann National Museum of Ireland

Is é Ard-Mhúsaem na hÉireann (NMI) an foras cultúir náisiúnta is mó de chuid na hÉireann agus tá freagracht air i ndáil le bailiú agus caomhnú réad agus eolais a bhaineann le stair agus cultúr na hÉireann agus le hionad na staire agus an chultúir sin i gcomhthéacs an domhain mhóir. Tá an Músaem lonnaithe i gcúig láithreán ar leith - Músaem na Seandálaíochta ar Shráid Chill Dara, Músaem Stair an Dúlra ar Shráid Mhuirfean, Músaem na nEalaíon Maisiúil agus Staire i nDún Uí Choileáin, Músaem Shaol na Tuaithe i bPáirc Thurlaigh i gCo. Mhaigh Eo agus Ionad Acmhainní na mBailiúcháin i Sord. Tá os cionn 4 mhiliún réad ag an Músaem ina bhailiúcháin agus cuireadh fáilte roimh níos mó ná 1.15m cuairteoir ina chuid láithreán sa bhliain 2017.

Tá forbairt á déanamh ag an Músaem faoi láthair ar ráiteas faoi fhís 15 bliana trína ndéanfar an músaem a athrú ó bhonn le gur foras ardchlú idirnáisiúnta a bheidh ann. Beidh trí phrionsabal ann mar bhuntaca do na forbairtí fisiciúla a dhéanfar ar laithreáin an Mhúsaem sna cúig bliana déag atá romhainn:

- Cosaint: na dálaí is fearr a sholáthar chun cúram a thabhairt dá bhailiúcháin agus, chomh maith leis sin, rochtain a thabhairt le haghaidh oideachais agus taighde.
- Coimirce: a chinntiú go bhfuil gach láithreán de chuid NMI sábháilte agus daingean do na bailiúcháin agus don phobal
- Rochtain: a chur faoi deara go bhfuil rochtain iomlán ag gach duine ar laithreáin, ar thaispeántais agus ar léirmhíniúcháin NMI.

Samhlaítear go ndéanfar máistirphlean ar leithligh do gach láithreán ar leith:

- Déanfar láithreán Dhún Uí Choileáin a fhorbairt mar cheanncheathrú agus mar lárphointe do laithreáin uile Ard-Mhúsaem na hÉireann;
- Déanfar gailearaithe nua a fhorbairt le haghaidh domhaneolaíochta agus le haghaidh chultúir an domhain agus, ina theannta sin, déanfar saoráidí ar

The National Museum of Ireland (NMI) is Ireland's largest cultural institution and is responsible for collecting and preserving objects and knowledge relating to the history and culture of Ireland and its place in the wider world. The Museum is located in five different sites – the Museum of Country Life at Turlough Park Co Mayo, the Museum of Archaeology on Kildare Street, the Natural History Museum on Merrion Street, the Museum of Decorative Arts and History at Collins Barracks, and the Collection Resource Centre in Swords. The Museum has over 4 million objects in its collection and welcomed over 1.15m visitors to its sites in 2017.

The Museum is in the process of developing a 15-year vision document which will see it transformed into an institution of international standing. The physical developments across the Museum's site over the next fifteen years will be underpinned by three principles:

- **Protect:** to provide the best conditions for the care of its collections as well as access for education and research.
- **Safeguard:** to ensure all of the NMI sites are safe and secure for the collections and the public.
- **Accessibility:** to make NMI's sites, exhibitions and interpretations fully accessible for all people.

It is envisaged that a separate masterplan will be developed for each site:

- The Collins Barracks site will be developed as the headquarters and focal point of all the NMI sites;
- New galleries will be developed for earth science and for world cultures while on site facilities will be developed to provide improved access to collections;
- A new extension will be provided to the Natural History Museum in Merrion Street to enable the historic building to release its full potential as a 'museum of a museum';
- A link will also be provided to the Museum of

an láthair a fhorbairt chun rochtain fheabhsaithe ar bhailiúcháin a chur ar fáil;

- Cuirfear méadú nua ar Mhúsaem Stair an Dúlra ar Shráid Mhuirfean chun a chumasú don fhoirgneamh stairiúil a acmhainn iomlán mar 'músaem músaem' a bhaint amach;
- Ina theannta sin, cuirfear nasc ar fáil le Músaem na Seandálaíochta ar Shráid Chill Dara. Uasghrádófar an músaem freisin chun saoráidí feabhsaithe a sholáthar do chuirteoirí trí leas a bhain as gach spás stairiúil le haghaidh úsáid ag an bpobal;
- Déanfar Músaem Shaol na Tuaithe, Páirc Thurlaigh, Contae Mhaigh Eo, a fhorbairt chun a acmhainn iomlán mar mhúsaem staire sóisialta a bhaint amach.

Archaeology on Kildare Street. This museum will also be upgraded to provide improved visitor facilities using all historic spaces for public use;

- Finally the Museum of Country Life, Turlough Park, Co. Mayo will be developed to realise its full potential as a museum of social history.

Ard-Mhúsaem na hÉireann - Stair an Dúlra
National Museum of Ireland - Natural History

An Ceoláras Náisiúnta National Concert Hall

Tá sé d'uaimhian ag an gCeoláras Náisiúnta (NCH) a bheith i measc mhórionaid cheoil an domhain, ar ionad é a bheidh ina shiombail de mhórtas náisiúnta d'Éireannaigh gach áit a bhfuil siad. Ach, thar aon ní eile, is mian leis go mbeidh NCH ina ionad ceoil a chumasóidh dó a chúram reachtúil i leith an cheoil, na n-ealaíon agus an chultúir, agus i leith an náisiúin, a chomhlíonadh.

Tá an Ceoláras suite ar Ardán Phort an Iarla i lár chathair Bhaile Átha Cliath, in aice le Gairdíní áille Uíbh Eachach agus reáchtálann sé os cionn 1000 imeacht in aghaidh na bliana. Is sa Ceoláras Náisiúnta atá Ceolfhoireann Shiansach Náisiúnta RTÉ, Cór Aireagail na hÉireann, Cheolfhoireann Bharócach na hÉireann, Music Network, Music Generation agus Crash Ensemble lonnaithe. Is é atá sa mhisean atá aige ná tuiscint, eolas, taitneamh agus fíorghrá i leith an cheoil a chothú agus a cheiliúradh mar chuid dhílis de shaol na hÉireann.

I gcomhar le hOifig na nOibreacha Poiblí, tá plean forbartha ullmhaithe ag NCH do mhórláthair Ardán Phort an Iarla agus tá an obair a bhaineann leis an bplean sin le cur i gcrích thar an tréimhse ó 2018 go 2027. Nuair a bheidh na hoibreacha críochnaithe, beidh NCH ina fhíorionad náisiúnta ceoil, agus tionscadail cheoil á reáchtáil aige do gach cineál lucht féachana agus do na glúnta a bheidh ann ina dhiaidh seo.

Áirítear an méid seo a leanas i measc príomhghnéithe an mháistirphlean:

- Príomh-halla athfheistithe agus leathnaithe, agus líon na suíochán méadaithe go 1,350 ann, mar aon le saoráidí feabhsaithe do cheoltóirí, limistéir fheabhsaithe foyer, stáitse méadaithe a mbeidh ardaitheoirí hidrálacha pianó agus stáitse ag gabháil leis, córas nua aerúcháin, limistéir fheabhsaithe cúlstáitse agus stórála, suíocháin, urlár agus doirse nua, rochtain nua ar ardaitheoirí, díon nua, oibreacha sábháilteachta dóiteáin, athshreangú, agus athmhaisiú iomlán;

The National Concert Hall (NCH) has an ambition to be one of the world's great centres for music, a centre which will be a symbol of national pride for Irish people everywhere. But above all a centre for music which will enable the NCH to best deliver on its statutory remit for music, the arts, for culture and for our nation.

Located on Earlsfort Terrace in Dublin's city centre and next door to the picturesque Iveagh Gardens, it hosts over 1000 events per annum. The NCH is home to the RTÉ National Symphony Orchestra, Chamber Choir Ireland, Irish Baroque Orchestra, Music Network, Music Generation and Crash Ensemble. Its mission is to foster and celebrate the appreciation, knowledge, enjoyment and pure love of music as an integral part of Irish life.

Together with the Office of Public Works, the NCH has prepared a development plan for the Earlsfort Terrace complex which is scheduled to be completed over the period 2018 to 2027. When complete, the NCH will be a truly national centre for music, curating music projects for all audiences and for future generations.

The key features of the development masterplan include:

- A newly-refurbished and extended main auditorium with increased capacity of 1,350 seats, improved musician's facilities, improved foyer areas, an enlarged stage with piano and hydraulic stage lifts, a new ventilation system, improved backstage and storage areas, replaced seats, floors, doors, new lift access, re-roofing, fire safety works, rewiring, and full redecoration;
- The reorganisation of public facilities, including a newly-designed and enlarged main foyer, with new access to historic marbled stairs, relocation of the restaurant, a new Winter Garden café, new guest facilities, reception and booking offices, new lift access and upgraded mechanical and electrical services;

- Atheagrú saoráidí don phobal, lena n-áirítear foyer nua-dheartha agus méadaithe, mar aon le rochtain nua ar staighre stairiúil marmarach, athshuíomh na bialainne, caifé nua Winter Garden, saoráidí nua d'aíonna, oifigí fáiltithe agus áirithinte, rochtain nua ar ardaitheoirí agus seirbhísí uasghrádaithe meicniúla agus leictreachais;
- Bloc stairiúil 1865, atá díomhaoin faoi láthair, is é sin an bloc atá tadhlach leis an bpríomh-halla, a athfheistiú agus a athbhunú i gcomhair saoráidí do cheoltóirí, áiteanna stórála agus limistéir ar thaobh an stáitse;
- Seomra John Field a mhéadú;
- An sean-Leabharlann Liachta a athfheistiú chun fónamh mar stiúideo cleachtaithe do Cheolfhoireann Shiansach Náisiúnta RTÉ;
- Saoráid nua a fhorbairt ina gcuimseofar halla ceadail 500 suíochán agus ionad oideachais agus cianrochtana ar an láithreán ina mbíodh bloc anatamaíochta agus paiteolaíochta UCD suite;
- Athbhunú agus ceiliúradh chaidreamh uathúil an láithreáin le Gairdíní Uíbh Eachach, rud a chuimseoidh plás nua a chomhfheagróidh don "príomhardán" bunaidh, ceangail thréana radharcacha ó leibhéal na talún agus ón gcéad urlár, agus straitéis dearthóireachta a chomhtháthaíonn an láithreán agus na gairdíní.

Thar aon ní eile, mar thoradh ar na pleananna forbartha seo, déanfar deimhin de go mbeidh eispéireas den scoth ann do na cuairteoirí go léir agus cuirfear tús le ré nua ceoil in Éirinn.

- The refurbishment and restoration of the historic and currently redundant 1865 block adjacent to the main auditorium for musicians' facilities, storage and side-stage areas;
- Extension of the John Field Room;
- Refurbishment of the former Medical Library to serve as an RTÉ National Symphony Orchestra rehearsal studio;
- Development of a new facility comprising a 500-seat recital hall and education and outreach centre on the site of the former UCD anatomy and pathology block areas; and
- The reinstatement and celebration of the site's unique relationship with the Iveagh Gardens, incorporating a new plaza that responds to the original "principal terrace", strong visual connections from ground and first floor, and a landscape strategy that integrates the site and gardens.

Above all, these development plans will ensure a world class experience for all visitors and herald a new era for music in Ireland.

An Ceoláras Náisiúnta
The National Concert Hall

Áiléal Crawford, Corcaigh Crawford Art Gallery Cork

Is é Áiléal Crawford, Corcaigh, an t-aon Fhoras Cultúir Náisiúnta é atá lonnaithe, ina iomláine, lasmuigh de Bhaile Átha Cliath. Ina theannta sin, is é músaem ealaíne réigiúnach Chúige Mumhan é, agus é tiomnaithe do na hamharcealaíona, sa réimse stairiúil agus sa réimse comhaimseartha araon. Tá beagnach 4,000 saothar ann sa bhailiúchán buan, ar saothair iad a bhfuil péintéireacht agus dealbhóireacht Éireannach agus Eorpach de chuid an ochtú haois déag agus suiteáin fhísealaíne chomhaimseartha ina measc. Mar chuid lárnach den bhailiúchán, tá bailiúchán teilgean dealbhóireachta Gréagach agus Rómhánach ann a tugadh go Corcaigh sa bhliain 1818 ó Mhúsaem na Vatacáine sa Róimh.

Tá an tÁiléal suite i gcroílár chathair Chorcaí, is cuid an-tábhachtach d'infreastruchtúr cultúir agus turasóireachta na hÉireann é agus cuireann sé fáilte roimh bheagnach 200,000 cuairteoir in aghaidh na bliana. Tá an tÁiléal lonnaithe i bhfoirgneamh álainn de chuid an 18ú haois ach, ar an drochuair, tá easnaimh shuntasacha infreastruchtúir ann. Tá plean forbartha céimnithe ullmhaithe ag an ngailearaí i leith an fhoirgnimh agus, sa chéad chéim den phlean sin, déanfar oibreacha riachtanacha chun an foirgneamh láithreach a athfheistiú agus déanfar spás breise a fhorbairt le haghaidh oifigí agus gailearaithe, lena n-áirítear bloc nua a thógáil a úsáidfear ar mhaithe le cúrsaí oideachais, caomhantais agus stóráil.

The Crawford Art Gallery, Cork is the only National Cultural Institution located in its entirety outside of Dublin. It is also the regional art museum for Munster, dedicated to the visual arts, both historic and contemporary. The permanent collection comprises almost 4,000 works, ranging from eighteenth century Irish and European painting and sculpture, through to contemporary video installations. At the heart of the collection is a collection of Greek and Roman sculpture casts, brought to Cork in 1818 from the Vatican Museum in Rome.

Located in the heart of Cork city, the gallery is a critical part of Ireland's cultural and tourism infrastructure, welcoming almost 200,000 visitors a year. The Gallery is housed in a beautiful early 18th-century building which, unfortunately, has significant infrastructural deficits. The gallery has prepared a phased development plan for the building which will, in its first phase, involve the completion of essential works, refurbish the existing building and develop further office and gallery space, including the construction of a new block for education, conservation and storage purposes.

Duine d'fhoireann an chláir 'Foghlaim agus Fiosraigh' ag éascú turais saor in aisce san Áiléal don phobal i gcoitinne
One of the Learn and Explore team facilitating free tours of the Gallery to the general public

Áras Nua-Ealaíne na hÉireann Irish Museum of Modern Art

Is é Áras Nua-Ealaíne na hÉireann (IMMA) Foras Cultúir Náisiúnta na hÉireann i leith na hEalaíne Comhaimseartha. Cuimsíonn a chlár taispeántais agus tionscadaí de chuid ealaíontóirí mórchlú Éireannacha agus idirnáisiúnta chomh maith le clár leathan rannpháirteachais agus foghlama a chuireann deis ar fáil do dhaoine chun scrúdú a dhéanamh ar ealaín chomhaimseartha agus chun a gcruthaitheacht a scaoileadh saor. Is in IMMA a fhaightear Bailiúchán Náisiúnta Nua-Ealaín Chomhaimseartha na hÉireann agus na Nua-Ealaíne Comhaimseartha Idirnáisiúnta, ar bailiúchán é ina bhfuil os cionn 3,000 saothar anois, agus cuirtear an acmhainn náisiúnta seo ar fáil trí chláir rannpháirteachais agus foghlama, trí acmhainní digiteacha agus trí thaispeántais in áitreabh IMMA agus in áiteanna eile ar fud na tíre.

Tá lucht féachana mór dúthrachtach ag IMMA. Bhí beagnach 500,000 cuairteoir ann sa bhliain 2017. Lucht féachana óg atá ag IMMA, agus iad eolach ar chúrsaí digiteacha, is é sin, tá os cionn 60% dá chuid cuairteoirí faoi bhun 44 bliana d'aois agus bíonn leibhéal ard rannpháirteachais ann trína chainéil mheán sóisialta. Is é misean IMMA an lucht féachana agus an ealaín a nascadh le chéile trí spás suaithinseach a chur ar fáil in Éirinn, áit ina ndéantar an saol comhaimseartha agus an ealaín chomhaimseartha a nascadh lena chéile, ina dtugann siad dúshlán a chéile agus ina dtugann siad inspioráid dá chéile.

I gcomhar le hOifig na nOibreacha Poiblí, tá IMMA tar éis tús a chur le próiseas uasdátaithe plean atá ann cheana féin maidir le forbairt an láithreáin iomláin ag áitreabh an Ospidéal Ríoga i gCill Mhaighneann. Bainneann an phríomhchuid den phlean sin le forbairt sain-ionaid Bailiúchán agus Foghlama ar an láithreán.

An t-ealaíontóir, Stephan Doitschinoff, agus é ag suiteáil a shaothair i gClós IMMA, 2017.
Artist Stephan Doitschinoff installing his work in the IMMA Courtyard, 2017.
(Griangraif/Photo© Photocall Ireland)

The Irish Museum of Modern Art is Ireland's National Cultural Institution for Contemporary Art. Its programme comprises exhibitions and projects by leading Irish and international artists, as well as a rich engagement and learning programme providing audiences of all ages the opportunity to explore contemporary art and unlock their creativity. IMMA is home to the National Collection of Irish and International Modern and Contemporary Art, now numbering over 3,000 artworks, and this national resource is made available through engagement and learning programmes, digital resources and exhibitions at IMMA and nationally. IMMA has a large and engaged audience.

Visitor numbers in 2017 were almost 500,000. IMMA's audience is young and digitally connected, with over 60% of its visitors aged under 44 and a large amount of engagement happening through its social media channels. IMMA's mission is to connect audiences and art, providing an extraordinary space in Ireland where contemporary life and contemporary art connect, challenge and inspire on another.

IMMA in collaboration with the Office of Public Works have started the process of updating an existing plan for the development of the full 26 acre site at the RHK premises at Kilmainham. The main element of this involves the development of a dedicated Collections and Learning Centre on the site.

Leabharlann Chester Beatty Chester Beatty Library

Tá cuid de na seoda is breátha a bhaineann le mórchultúir agus mór-reiligiúin an domhain le fáil i Leabharlann Chester Beatty (LCB). Ba é Sir Alfred Chester Beatty (1875 - 1968), a bhí ina innealtóir mianadóireachta rathúil Meiriceánach, ina bhailitheoir agus ina dhaonchara, a thug an Bailiúchán, le huacht, do mhuintir na hÉireann lena choimeád faoi chúram an Stáit. Trína bailiúchán forleathan agus trína raon leathan clár, cuireann an Leabharlann meas agus tuiscint ar chultúir an domhain chun cinn.

Is é atá i ról na Leabharlainne ná an oidhreacht atá ann sna Bailiúcháin a chosaint, a chaomhnú agus a chur ar fáil don phobal i bhfoirm taispeántas, foilseacháin choitianta, léachtaí agus imeachtaí eile agus rochtain a thabhairt don réimse scoláireachta ar an acmhainn seo lena ngabhann tábhacht idirnáisiúnta.

Tá forbairt LCB san áit ina bhfuil sé tar éis teacht chun bheith thar a bheith tábhachtach do riachtanais na gcuairteoirí amach anseo. Tá sé beartaithe ag LCB a chur faoi deara go ndéanfar na foirgnimh atá ann faoi láthair a athfheistiú - bailiúcháin, limistéir phoiblí agus limistéir foirne - agus go ndéanfar an foirgneamh atá ann faoi láthair a mhéadú agus a leathnú go cuí. Mar thoradh ar na gailearaithe athfheistithe a bheith ann, beifear in ann léirmhínte téamacha faoi na Bailiúcháin bhuana a chur ar fáil. Soláthróidh spás breise gailearaí deis le haghaidh líon níos mó taispeántas sealadach comhoibríoch trí leas a bhaint as líonra idirnáisiúnta LCB.

The Chester Beatty Library contains some of the finest treasures of the great cultures and religions of the world. The Collections were bequeathed to the Irish people and entrusted to the care of the State by Chester Beatty (1875-1968), who was a successful American mining engineer, collector and philanthropist. Through this extensive collection and its extensive programmes, the Library promotes the appreciation and understanding of world cultures.

The role of the Library is to protect, preserve and make available to the public in the form of exhibitions, popular publications, lectures and other events the heritage enshrined in the Collections and to provide the world of scholarship access to this internationally important resource.

The development of the Library within its existing footprint has become critical to meeting the future needs of its visitors. The Library are planning to have the existing buildings refurbished – collections, public and staff areas – and to extend and expand the existing building. The refurbished galleries will allow new thematic interpretations of the permanent Collections. Additional gallery space will provide the opportunity for more collaborative temporary exhibitions, drawing on the Library's international network.

Oibríthe deonacha ag foghlaim faoi Róba Impiriúil Dragain Síneach le linn seisiún oiliúna maidir le Theicstíl Síneacha
Volunteers learn about a Chinese Imperial Dragon Robe at a training session on Chinese Textiles

Amharclann na Mainistreach The Abbey Theatre

Tugtar Amharclann Náisiúnta na hÉireann ar Amharclann na Mainistreach freisin agus osclaíodh don phobal den chéad uair í sa bhliain 1904. Ba iad Buaitheoir Dhuais Nobel, William Butler Yeats, agus Lady Augusta Gregory a bhunaigh an amharclann agus tá sí tar éis ról fíorthábhachtach a bheith aici i saol litríochta, sóisialta agus cultúir na hÉireann. Is é atá i misean Amharclann na Mainistreach ná dul i dteagmháil go samhlaíoch le sochaí uile na hÉireann trí amharclannaíocht mhisniúil uaillmhianach nua de gach cineál a léiriú.

- Tar éis dul i mbun comhairliúchán forleathan, tá bailchríoch á cur ag Amharclann na Mainistreach faoi láthair ar Staidéar Féidearthachta i leith Amharclann Náisiúnta nua uaillmhianach a chuirfear ar fáil trína láithreán reatha a leathnú amach chuig Cé Éidin ar bhruach na Life.
- Tá sé beartaithe go dtabharfaidh an foirgneamh nua amharclainne ómós do stair agus d'oidhreacht Amharclann na Mainistreach agus, ag an am céanna, go mbeidh sí inchomórtais leis na hamharclanna náisiúnta atá ann i bPríomhchathracha eile na hEorpa.
- Cuirfidh an Amharclann nua atá beartaithe le clú na hÉireann mar ionad amharclannaíochta agus, chomh maith leis sin, déanfaidh sí príomhcheantar de chuid Bhaile Átha Cliath 1 a athbheochan san áit a dtagann an dá mhórlíne den Luas le chéile.

The Abbey Theatre also known as the National Theatre of Ireland first opened its doors to the public in 1904. It was founded by Nobel Laureate William Butler Yeats and Lady Augusta Gregory and has played a vital role in the literary, social and cultural life of Ireland. The mission of the Abbey Theatre is to imaginatively engage with all of Irish society through the production of ambitious, courageous and new theatre in all its forms.

- The Abbey Theatre, following wide consultation, is currently finalising a Feasibility Study for an ambitious new National Theatre, extending its current site down to Eden Quay on the Liffey.
- The new theatre building is intended to honour the history and legacy of the Abbey Theatre, whilst matching the national theatres of other European Capital Cities.
- The proposed new Theatre will contribute to Ireland's reputation as a centre for theatre as well as revitalising a key area in Dublin 1, at the juncture of the two major Luas lines.

Infheistíocht atá ann cheana in infreastruchtúr ealaíon agus cultúir ar fud na tíre a dhaingniú agus cóimheá réigiúnach a chinntiú (€40m)

Tá infreastruchtúr an-mhaith ann ar fud na hÉireann i dtaca le saoráidí Ealaíon agus Cultúir de. Tá an chuid is mó de na saoráidí sin á n-oibriú, nó ar úinéireacht, ag ár 31 údarás áitiúil. Rinneadh na saoráidí - ina gcuimsítear gailearaithe ealaíne, músaem, amharclanna agus spásanna taibhiúcháin - a thógáil go formhór sa tréimhse fiche bliain ó 1994 go 2014 agus mhaoinigh an Rialtas an obair sin. Mar thoradh ar an infheistíocht sin, tá feabhas mór curtha ar an rochtain ar na healaíona agus tá daoine ar fud na tíre in ann a bheith rannpháirteach sna healaíona agus tá ról tábhachtach aici ó thaobh tacú le pobail tuaithe agus pobail tuaithe a shaibhriú. De réir an tSuirbhé ar Mhúsaem na hÉireann 2016, chuir tuairim is 230 Músaem ar fud na hÉireann fáilte roimh ó mhiliún cuairteoir san iomlán sa bhliain 2014.

Beidh ról riachtanach ag na Pleananna Réigiúnacha Spásúlachta agus Eacnamaíochta i ndáil le hinfeistíocht in infreastruchtúr cultúir réigiúnach amach anseo a threorú, agus i ndáil le heolas a chur ar fáil i dtaca leis sin de, ionas go mbeidh ailíniú ann leis na cuspóirí atá ann in *Creat Náisiúnta Pleanála - Éire 2040: Ár bPlean* agus ionas go mbeifear in ann cuspóirí an phlean sin a chur i gcrích go héifeachtach. Déanfar cinntí maidir le hinfeistíocht freisin i gcomhar leis an gComhairle Ealaíon agus le Cumann na mBainisteoirí Contae agus Cathrach a bhfuil athbhreithniú á dhéanamh acu ar ár infreastruchtúr láithreacha agus ionad ealaíon ar fud na tíre agus, trí na cinntí sin, féachfar leis an infreastruchtúr atá ann cheana féin a chosaint agus, ag an am céanna, féachfar le deiseanna a thairiscint chun aghaidh a thabhairt ar aon bhearnaí ó thaobh na ndeiseanna cultúir réigiúnacha atá ann do phobail ar fud na tíre. Ina theannta sin, cinnteoidh an plan seo go mbeidh comhtháiteacht ann idir infheistíocht chaipitiúil na Roinne agus tacaíocht reatha ón gComhairle Ealaíon i leith clár.

Secure existing investment in arts and culture infrastructure nationwide and ensure a regional balance (€40m)

Ireland has an impressive nationwide infrastructure of Arts and Culture facilities. Most of this is operated or owned by our 31 local authorities. The facilities - incorporating art galleries, museums, theatres and performance spaces - were constructed in the main over the two decades from 1994 to 2014 and financed by the Government. This investment has greatly improved access to the arts and allowed people all around the country to participate. It plays an important role in supporting and enriching rural communities. According to the Irish Museums Survey 2016, approximately 230 Museums throughout Ireland welcomed a total of 6 million visitors in 2014.

The Regional Spatial and Economic Plans will perform an essential role in directing and informing future investment in regional cultural infrastructure to align with and effectively deliver on the objectives of the *National Planning Framework - Ireland 2040: Our Plan*. Future investment will also be informed by the work of the Arts Council and the County and City Management Association which are currently reviewing our nationwide infrastructure of venues and arts centres and will seek to protect the existing infrastructure while also offering opportunities to address any gaps in regional cultural opportunities for communities around the country. This plan will also ensure coherence between the Department's capital investment and current support from the Arts Council for programming.

In addition, the nationwide consultations as part of the Creative Ireland Programme in 2017 revealed a widespread desire for *creative spaces*: studios, performance spaces, simple work spaces where artists and other creatives can experiment and collaborate. The Department will work with local and regional authorities, as they draw up strategies for regional development, including urban and rural regeneration, to find ways to provide such creative spaces that meet local needs and aspirations.

Mar thoradh ar chomhairliúcháin Éire Ildánach ar fud na tíre sa bhliain 2017, léiríodh fonn mór a bheith ar dhaoine i leith spásanna cruthaitheachta a bheith ann: stiúideonna, *spásanna taibhiúcháin*, áiteanna simplí oibre inar féidir le healaíontóirí agus daoine cruthaitheacha eile triail a bhaint as smaointe nua agus comhoibriú lena chéile. Chun teacht ar bhealaí chun spásanna cruthaitheachta a fhreastalaíonn ar riachtanais agus ar mhianta áitiúla a aimsiú, beimid in ann oibriú le húdaráis áitiúla agus réigiúnacha anois le linn dóibh straitéisí a tharraingt suas le haghaidh forbairt réigiúnach, lena n-áirítear athghiniúint uirbeach agus tuaithe.

Siamsa Tíre, Trá Lí, a Ghlasú Greening Siamsa Tíre, Tralee

Is é atá i Siamsa Tíre ná ionad ciorclach saintógtha ina ndéantar cultúr na hÉireann a cheiliúradh trí chlár amharclannaíochta, ceoil agus damhsa a chur ar fáil agus, chomh maith leis sin, trí léiriúcháin taistil a fhaigheann maoiniúchán ón gComhairle Ealaíon a óstáil. Is cúis mhórtais do Shiamsa go bhfuil siad i measc na n-ionad amharclannaíochta agus ealaíon is gnóthaí dá bhfuil ann in Éirinn agus cuireann siad siamsaíocht ar fáil do gach aicme den phobal - sa bhliain 2017, bhí lucht féachana 83,664 dhuine ann. Mar thoradh ar infheistíocht chaipitiúil leanúnach, bhí an amharclann in ann a lorg carbóin, agus an tionchar a bhí aige sin ar an timpeallacht, a laghdú. I gcomhar le hÚdarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann, agus le maoiniúchán ón Roinn Cultúir, Oidhreacht & Gaeltachta, tá infheistíocht á déanamh ag an amharclann in uasghráduithe fuinnimh, lena n-áirítear córas 'Caidéal Aeir go Teas', soilsiúchán LED a chur in ionad soilsiúchán tungstain ar bhonn leanúnach, insliúchán feabhsaithe agus úsáid forleathan grianphainéal ar an díon.

Tá Siamsa Tíre chun tosaigh ó thaobh inbhuanaitheacht comhshaoil de agus cabhróidh an infheistíocht chaipitiúil is déanaí atá déanta le Siamsa teacht chun bheith ar an gcéad amharclann ghlas in Éirinn. De bhreis ar laghdú a dhéanamh ar a thionchar ar an timpeallacht, beidh sábháil airgid ann thar dheich mbliana mar thoradh ar laghdú an spleáchais ar bhreoslaí iontaise. Beidh atmaisféar níos compordaí ann do phátrúin agus don fhoireann agus déanfar deimhin de go mbeidh an lucht féachana in ann taitneamh a bhaint as timpeallacht atá éifeachtach ó thaobh cúrsaí fuinnimh de le linn dóibh seal a chaitheamh san amharclann.

Siamsa Tíre is a purpose-built circular venue celebrating Irish culture with a theatre, music and dance programme as well as hosting Arts Council funded touring productions. Siamsa prides itself as one of Ireland's busiest theatre and arts centres providing entertainment for all with 83,664 in audience figures in 2017. Ongoing capital investment has enabled the theatre to reduce its carbon footprint and its impact on the environment. In collaboration with the Sustainable Energy Authority of Ireland and with funding from the Department of Culture, Heritage & the Gaeltacht, the theatre is invested in energy upgrades, including an 'Air to Heat Pump' system, the ongoing replacement of tungsten with LED lighting, improved insulation and extensive use of solar panels on the roof.

Siamsa Tíre is leading the way in environmental sustainability and its most recent capital investment will assist Siamsa to become the first green theatre in Ireland. In addition to reducing its impact on the environment, the works will generate savings over ten years from the ongoing reduction of dependence on fossil fuels. It will provide a more comfortable atmosphere for patrons and staff and ensure that audiences can enjoy an energy efficient environment while attending an evening at the theatre.

Infheistíocht i ndigitíú ár mBailiúchán Náisiúnta (€10m)

Maidir le digitíú ár mbailiúchán náisiúnta, cabhraíonn sé le caomhnú ár mbailiúchán náisiúnta agus, chomh maith leis sin, cuireann sé bealach ar fáil do shaoránaigh eolas a fháil fúthu. Is ionann digitíú agus deis chun léargas a thabhairt ar chúl méadaitheach na hÉireann mar ionad i gcomhair úsáid nuálach na teicneolaíochta digití. Is léir cheana féin an éifeacht chlaochlaitheach a ghabhann le cuid dár mbailiúcháin a chur ar fáil ar líne. Mar shampla, tá digitíú déanta ar dhaonáirimh na mbliana 1901 agus 1911, tá siad foilsithe agus tá siad ar fáil saor in aisce ar láithreán gréasáin na Cartlainne Náisiúnta. Sa bhliain 2017, bhí 1.75 milliún cuairteoir ar líne ann ar mhicrealáithreán Daonáirimh na Cartlainne Náisiúnta. Ba é a bhí sa líon iomlán cuairteoirí sa Chartlann Náisiúnta féin sa bhliain 2017 ná 9,479.

Trí na Bailiúcháin Náisiúnta a chur ar fáil ar líne, beidh na Forais Chultúir Náisiúnta in ann an méid seo a leanas a dhéanamh:

- A gcuid bailiúchán a chosaint;
- A gcuid bailiúchán a chaomhnú;
- A gcuid bailiúchán a choimirciú;
- Laghdú a dhéanamh ar an mbrú ar acmhainní foirne i seomraí léitheoireachta;
- Rochtain ar a mbailiúcháin a chur ar fáil; agus
- Scrúdú a dhéanamh ar shruthanna malartacha ioncaim óna gcuid bailiúcháin.

Investment in the digitisation of our National Collections (€10m)

Digitisation of our national collections both assists with the preservation of our national collections and provides a way in for citizens to discover them. Digitisation is an opportunity to showcase Ireland's growing reputation as a centre for the innovative use of digital technology. We have already seen the transformative effect of making some of our collections available online. For example, the 1901 and 1911 census are digitised, published and freely available on the National Archives website. The National Archives Census microsite received 1.75 million online visitors in 2017. The total number of visitors to the National Archives as a whole in 2017 was 9,479.

Making the National Collections available online allows the National Cultural Institutions to:

- Preserve their collections;
- Conserve their collections;
- Safeguard their collections;
- Reduce pressure on staff resources in reading rooms;
- Provide access to their collections; and
- Explore alternative revenue streams from their collections.

Digitíú Digitisation

Cumasáíonn digitíú do dhaoine ar fud na hÉireann agus, go deimhin, ar fud an domhain rochtain a fháil ar na bailiúcháin shaibhre ilghnéitheacha a shealbháíonn ár bhForais Chultúir Náisiúnta ar iontaobhas dúinn. Tá ráchairt mhór ar ábhar cultúir ardchaighdeán ar líne. Trí dhigitíú a dhéanamh ar a gcuid bailiúchán, méadaíonn na forais chultúir náisiúnta an líon daoine atá in ann a seirbhísí a úsáid go dtí líon i bhfad níos airde ná an líon daoine atá in ann cuairt a thabhairt i bpearsa ar na foirgnimh ina bhfuil na forais lonnaithe. Ina theannta sin, cuireann digitíú bealach an-tábhachtach ar fáil dúinn caidreamh a bhunú lenár nDiaspóra - a meastar ina leith go bhfuil suas le 70 milliún duine ann ar fud an domhain - agus, chomh maith leis sin, spreagann sé turasóireacht chultúir.

Tarraingíodh aird mhór ar thábhacht an digitíúcháin le linn na bliana 2016, is é sin bliain Chomóradaíocht an Chéid, nuair a chuir roinnt dár bhForais Chultúir méid mór ábhair ar fáil ar líne den chéad uair.

Déanfar an méid seo a leanas trí thionscadail digitíúcháin a mhaoiniú:

- Cinnteofar go ndéanfar bailiúcháin a chatalógú i gceart agus a ghabháil go digiteach;
- Forbrófar na bogearraí a bheidh ag teastáil le go mbeidh Bailiúcháin Dhigiteacha ar fáil ar líne;
- Maidir leis na sonraí a chuirfear ar fáil ar líne, cinnteofar go mbeidh siad de réir na cáilíochta is airde dá bhfuil ann, rud a bhainfear amach trí úsáid a bhaint as caighdeáin mheiteashonraí idirnáisiúnta;
- Soláthrófar deis chun ábhar breise de chuid bailiúchán a chur ar taispeáint ar líne agus chun an t-ábhar sin a aimsiú ar líne;
- Feabhsófar cláir chianrochtana agus oideachais na bhForais trí rochtain níos leithne a chur ar fáil ar na bailiúcháin atá ann;
- Méadófar na deiseanna a bheidh ag turasóirí chun tuilleadh eolais a fháil faoi na bailiúcháin atá ann in Éirinn agus, go háirithe, faoi na bailiúcháin atá i seilbh na bhForais Cultúr Náisiúnta;
- Méadófar cáilíocht agus cainníocht na

Digitisation makes it possible for people all over Ireland and indeed the world, to access the rich and varied collections held in trust for us by our National Cultural Institutions. There is a huge appetite for high quality on-line cultural material. By digitising their collections, cultural institutions increase their reach well beyond those who are in a position to visit their buildings in person. Digitisation also provides a very important channel to connect with our Diaspora - which is estimated to be up to 70 million people worldwide - and in turn encourages cultural tourism.

The importance of digitisation was really underlined during the 2016 centenary year, some of our Cultural Institutions made a wealth of material available online for the first time.

Funding digitisation projects will:

- Ensure collections are correctly catalogued and digitally captured;
- Develop the software required to provide access on-line to Digital Collections;
- Ensure that the on-line data is of the highest quality using international metadata standards;
- Allow for the display and discoverability on-line of more of collections;
- Enhance Institutions outreach and education programmes through greater access to the collections held;
- Increase the potential for tourists to gain greater knowledge of the collections held in Ireland and in particular the National Cultural Institutions;
- Increase the quality and quantity of metadata that Ireland shares on the *Europeana* platform. *Europeana* is an internet portal that acts as a single access point to millions of books, paintings, films, museum objects and archival records that have been digitised throughout Europe. Ireland has been an active member of *Europeana* with many Irish cultural organisations represented both in the *Europeana Network* and participating in a variety of *Europeana's* projects;

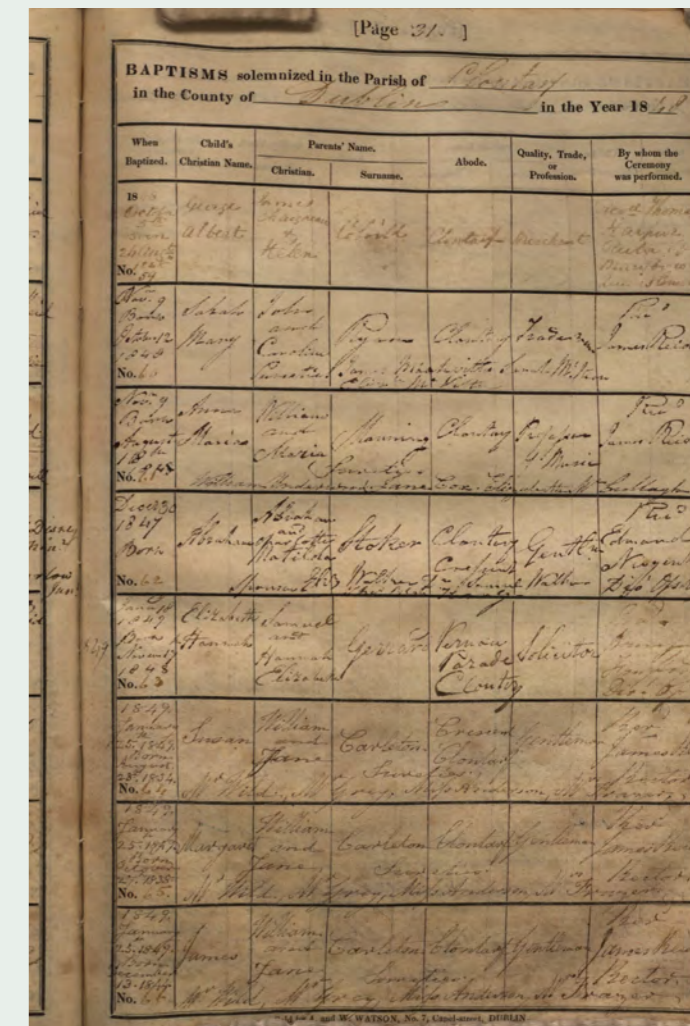
meiteashonraí a chomhroinneann Éire ar ardán *Europeana*. Is é atá in *Europeana* ná tairseach idirlín a fheidhmíonn mar phointe rochtana aonair ar na milliúin leabhar, péintéireachtaí, scannán, réad músaeim agus taifead cartlainne a bhfuil digitíú déanta orthu ar fud na hEorpa. Tá Éire ina ball gníomhach de *Europeana* agus tá ionadaíocht ag cuid mhór eagraíochtaí cultúir de chuid na hÉireann i *Lionra Europeana* agus glacann siad páirt i dtionscadail éagsúla de chuid *Europeana*;

- Déanfar socrú maidir le hathúsáid ábhair dhigitigh;
- Oibreofar i gcomhpháirtíocht le heagraíochtaí eile chun tacú le tionscadail digitíúcháin i ndáil le bailiúcháin a bhfuil tábhacht náisiúnta acu; agus
- Déanfar tacaíocht daonchairdis a spreagadh

Is ceart go mbeidh roinnt tionscadal ar fáil ar líne sa ghearrthéarma agus, ina measc siúd, áirítear Cartlann Band Aid a deonaíodh don Leabharlann Náisiúnta, mar aon le Taifid Eaglaise ina gcuimsítear cláir pharóiste i ndáil le baistí, póstaí agus adhlacthaí.

- Provide for the re-use of digital material;
- Work in partnership with other organisations to support digitisation projects of collections of national significance; and
- Leverage philanthropic support.

Some projects which should be available on-line in the short-term include the Band Aid Archive donated to the National Library and Church Records which consist of parish registers for baptism, marriage and burial.

Taifead baiste Bram Stoker
Bram Stoker's baptism record

Infheistíocht i Léiriúchán na Meán agus sa Tionscal Ciosamhairc (€200m)

Faoi Cholún 4 de Chlár Éire Ildánach, tá an Rialtas tiomanta i leith forbairt a dhéanamh ar Éirinn mar Lárionad Barr Feabhais maidir le Léiriúchán na Meán trí thacú le forbairt earnálacha scannánaíochta, teilifíse agus beochana na hÉireann. Déanfar amhlaidh trí leanúint de dhreasachtaí cánach a sholáthar do léiriú scannán in Éirinn agus trí mhaoiniúchán caipitiúil a sholáthar do Bhord Scannán na hÉireann, ar nithe iad sin a thacóidh le hearnálacha scannánaíochta, teilifíse agus beochana na hÉireann agus a chuirfidh na hearnálacha sin chun cinn. Ceann de na dúshláin a bheidh ann ná maoiniúchán don earnáil a mhéadú trí Bhord Scannán na hÉireann. Agus ligfidh sé sin dó a chúram a chomhlíonadh agus an earnáil a chur sa riocht gur rannchuiditheoir tábhachtach straitéiseach í i dtaca le saol cultúir agus eacnamaíochta na tíre.

An earnáil chlosamhairc

Tá réabhlóid idirnáisiúnta ar siúl san earnáil chlosamhairc, rud atá á spreagadh, den chuid is mó, ag ardáin nua idirlín amhail Netflix agus Amazon agus ag rath leantach an tionscail thraidisiúnta teilifíse agus scannánaíochta. Tá mórdhiseanna ann le haghaidh fáis san earnáil

Is críoch tharraingteach í Éire le haghaidh infheistíocht chlosamhairc atá soghluaiste ar bhonn idirnáisiúnta ós rud é go bhfuil suíomhanna iontacha ar fáil anseo, go bhfuil pobal ann a labhraíonn Béarla, go bhfuil fórsa saothair oilte ann agus go bhfuil dreasachtaí iomaíocha físcacha ann. Trí infheistíocht bhreise chaipitiúil a dhéanamh san earnáil, saothrófar an acmhainneacht seo agus díreofar go háirithe ar léiriú scannán, ar dhrámaíocht Ardleibhéil Teilifíse agus ar bheochan faoi na ceanteidil seo a leanas:-

- Maoiniúchán comhléiriúcháin chun tacú le forbairt agus léiriú níos mó tionscadal amhail Room agus Brooklyn ar léiriúcháin Éireannacha agus idirnáisiúnta a bhí ann;
- Maoiniúchán forbartha chun méadú a dhéanamh

Investment in Media Production and Audio Visual Industry (€200m)

Under Pillar 4 of the Creative Ireland Programme, the Government is committed to developing Ireland as a centre of excellence in media production through supporting the development of the Irish film, television and animation sectors. It will do this by continuing to provide tax incentives for film production in Ireland and by providing capital funding to the Irish Film Board, which in turn will support and promote Irish film, television and animation. One of the challenges will be to increase funding to the sector through the Irish Film Board. This will, in turn, allow it to fulfil its remit and help position the sector as a strategically important contributor to the cultural and economic life of the country.

The audio visual sector

We are experiencing an international revolution in the audio visual sector, driven largely by new internet platforms such as Netflix and Amazon, and the continued success of the traditional TV and film industry. There are major opportunities for growth in the sector.

Ireland is an attractive territory for internationally mobile audio visual investment combining as it does fantastic locations, an English-speaking population, a skilled workforce and a competitive fiscal incentive. Additional capital funding in the sector will exploit this potential and will focus primarily on film production, High End TV drama and animation under the following headings:-

- Co-production funding to support the development and production of more projects such as Room and Brooklyn which were Irish and international co-productions;
- Development funding to increase the value of Irish productions in the marketplace by ensuring they are fully developed before entering production;
- Funding to encourage the production of new

ar luach léiriúchán Éireannach san ionad margaidh trí dheimhin a dhéanamh de go bhforbraítear go hiomlán iad sula gcuirtear tús le léiriú;

- Maoiniúchán chun spreagadh a thabhairt i leith ábhar nua drámaíochta a léiriú don réimse teilifíse in Éirinn. Le blianta beaga anuas, is beag an méid Drámaíochta Éireannaí Teilifíse intíre a bhí ann agus ligfidh maoiniúchán nua d'Éirinn a hionad a ghlacadh sa mhargadh méadaitheach idirnáisiúnta seo agus, chomh maith leis sin, beifear in ann léargas a thabhairt ar ár n-eispéreas cultúir féin;
- Ciste i Leith Léiriúchán Réigiúnach a bheidh dírithe ar chúnamh a thabhairt maidir leis an gcostas a ghabhann le scannánaíocht lasmuigh de réigiúin Bhaile Átha Cliath agus Chill Mhantáin. Bhíodas in ann Nightflyers le George RR Martin a léiriú i Luimneach, mar a fógraíodh le déanaí, mar thoradh ar dheontas ó Bhord Scannán na hÉireann agus cumasóidh deontais den sórt sin do réigiúin eile tacú le léiriúcháin ardleibhéil;
- Oiliúint Bhreise d'oibríthe agus do chriúna scannáin go háirithe sna réigiúin.

Irish TV drama content. In recent years, there has been very little Irish domestic TV Drama and new funding will allow Ireland to take its place in this growing international market as well as reflecting our own cultural experience;

- A Regional Production Fund aimed at assisting with the cost of filming outside of the Dublin and Wicklow regions The recently announced production of George RR Martin's Nightflyers in Limerick was made possible by an Irish Film Board and will unlock the potential of other regions to support high-end productions;
- Additional Training of film workers and crew particularly in the regions.

Nightflyers

Nightflyers

Tá an tsraith de chuid Syfy ar a dtugtar Nightflyers agus a bhfuiltear ag súil go mór leis bunaithe ar novella de chuid na bliana 1987 le George R.R. Martin agus tá sé á léiriú ag NBC Universal & Universal Cable Productions, in éineacht le Wild Atlantic Pictures lena mbaineann na léiritheoirí Éireannacha Macdara Kelleher agus Eoin Egan, agus craolfar é ar Chainéal Syfy agus cuirfear ar fáil ar Netflix é freisin. Tháinig na stiúideonna nua ar an saol tar éis seanmhonarcha Dell i Luimneach a thiontú ina hacmhainn mhór do thionscail chruthaitheachta na hÉireann.

Is é is aidhm don tionscadal seo:

- Infheistíocht a mhealladh chuig na réigiúin i gcomhréir leis an bPlean Gníomhaíochta do Phoist;
- Cruthaitheacht a chur i gcoilár gach ní a dhéanaimid mar atá leagtha amach i gClár Éire Ildánach;
- Poist agus oiliúint ardchaighdeán a chur ar fáil do ghlúin nua ar fad i Luimneach chun a chinntiú go mbeidh Luimneach ina mhóirionad scannánaíochta agus Drámaíochta Teilifíse sna blianta atá romhainn."

Chuir Bord Scannán na hÉireann (IFB) maoiniúchán léiriúcháin ar fáil do Nightflyers agus, chomh maith leis sin, chomhoibrigh a rannán oiliúna, Screen Training Ireland, le Troy Studios agus le Nightflyers chun forbairt a dhéanamh ar thionscnaimh obair-bhunaithe d'iontrálaithe nua, gan trácht a dhéanamh ar dheiseanna scáthfhoghlama agus meantóireachta do chleachtóirí de chuid an tionscail a bhfuil taithe níos mó acu. Ó bhí Lá Oscailte Troy Studios ann ag deireadh na bliana 2016, tá oiliúint curtha ar fáil ag Screen Training Ireland i réimsí amhail Tógáil, Comhdhéanamh Seite, Buneolas ar an Oifig Léiriúcháin, Dréachtú agus Grodchúrsa P.A.

The much anticipated Syfy series Nightflyers has commenced production in Troy Studios in Limerick. The series, is based on George R.R. Martin's 1987 Novella and is being produced by NBC Universal & Universal Cable Productions, alongside Wild Atlantic Pictures with Irish producers Macdara Kelleher and Eoin Egan, and will air on the Syfy Channel in the US, and will also be made available on Netflix. The new studios saw the transformation of the old Dell factory in Limerick into what is now a major asset for Ireland's Creative industries.

This project aims to:

- Bring investment to the regions in line with the Action Plan for Jobs;
- Bring creativity to the centre of everything we do as set out in the Creative Ireland Programme;
- Bring top quality jobs and training to a whole new generation in Limerick to ensure that Limerick becomes a major centre of film and TV Drama for years to come."

The Irish Film Board (IFB) has granted production funding to Nightflyers, while its training arm, Screen Training Ireland, has also collaborated with Troy Studios and Nightflyers to develop work-based learning initiatives for new entrants, alongside shadowing and mentoring opportunities for more experienced industry practitioners. Since the Troy Studios Open Day in late 2016, Screen Training Ireland has delivered training in areas such as Construction, Set Build, Introduction to the Production Office, Drafting and a P.A. Boot camp.

Stiúideonna Troy, Luimneach
Troy Studios, Limerick
(Grianghraf/Photo© Troy Studios)

Gaillimh mar Phríomhchathair Chultúir na hEorpa 2020 (€15m) Galway European Capital of Culture 2020 (€15m)

Ainmníodh Gaillimh mar Phríomhchathair Chultúir na hEorpa 2020 i mí Iúil 2016. Tá gealltanús tugtha ag an Rialtas €15m a chur ar fáil i gcomhair an tionscnaimh shuaitheanta seo in Iarthar na hÉireann. Is é sin an ranníocaíocht aonair is mó a tugadh riamh do chostas foriomlán Chathair Chultúir na hEorpa, is é sin, €45.7m. I measc na gcomhlachtaí eile a thabharfaidh maoiniúchán áirítear Comhairle Cathrach agus Contae na Gaillimhe agus Coimisiún AE agus beidh urraíocht phríobháideach ann freisin.

Is é atá i dtéama Ghaillimh 2020 ná *Making Waves*. Tá an clár bliana ceaptha chun tionchar a imirt ar fud na hEireann agus na hEorpa agus chun ceiliúradh a dhéanamh ar ghuthanna nua, ar ghuthanna óga, agus ar thraidisiúin, idir nua agus shean. Baineann *Making Waves* le hathnuachan, le suaitheadh agus le claoclú an chultúir, idir chultúr na hÉireann agus chultúr na hEorpa. Is é fí na Gaillimhe ceiliúradh a dhéanamh ar na nithe is luachmháire ina gcultúr féin agus, ag an am céanna, athnuachan, suaitheadh agus claoclú a dhéanamh. Tá Cathair agus Contae na Gaillimhe réidh chun a n-acmhainneacht ollmhór chultúir a scaoileadh saor mar rabharta imeachtaí, taibhiúchán agus tionscnamh a dhéanfaidh athrú ó bhonn ar Iarthar na hÉireann. Sa bhliain 2020, comhroinnfidh Gaillimh an teideal mar Phríomhchathair Chultúir na hEorpa le Rijeka, sa Chróit.

Trí shraith Tionscadal Suaitheanta a eagrú, díreoidh Gaillimh 2020 ar an méid seo a leanas:

- Rannpháirteachas pobal áitiúil a áirithiú agus na pobail sin a nascadh le healaíontóirí gairmiúla;
- Ár n-aeráid a athíomháu;
- Scrúdú a dhéanamh ar na deiseanna agus ar na bagairtí a bhaineann leis an réabhlóid dhigiteach;
- Aird na hEorpa agus an Domhain a tharraingt trí chúrsaí cultúir; agus;
- Leanáí agus daoine óga a chur i gcoilár Ghaillimh 2020

Galway was designated as European Capital of Culture 2020 in July 2016. The Government has committed €15m towards this flagship initiative in the West of Ireland. This will be the largest single contribution to the overall cost of the European Capital of Culture at €45.7m. Other funding bodies include Galway City and County Councils, EU Commission and private sponsorship.

The theme of Galway 2020 is *Making Waves*. The year-long programme is designed to make waves across the whole of Ireland and Europe and to celebrate new voices, young voices and traditions, both new and old. *Making Waves* is about the renewal, disruption and transformation of culture, both Irish and European. Galway's vision is to celebrate what is most valuable in their culture while making waves of renewal, disruption and transformation. Galway City and County are ready to unlock their vast cultural capacity in a wave of events, performances and initiatives which will leave the West of Ireland transformed. Galway will share the title of European Capital of Culture with Rijeka, in Croatia in 2020.

Through a series of Flagship Projects Galway 2020 will focus on:

- Engaging local communities and linking these communities with professional artists;
- Reimagining our climate;
- Exploring the promise and perils of the digital revolution;
- Reaching out to Europe and the World through culture; and
- Placing children and young people at the centre of Galway 2020

Seolta agus Scáthanna Fearthainne,
An Fhaiche Mhór, Gaillimh
Sails and Umbrellas,
Eyre Square, Galway
(Grianghraf/Photo © Hugh Murphy)

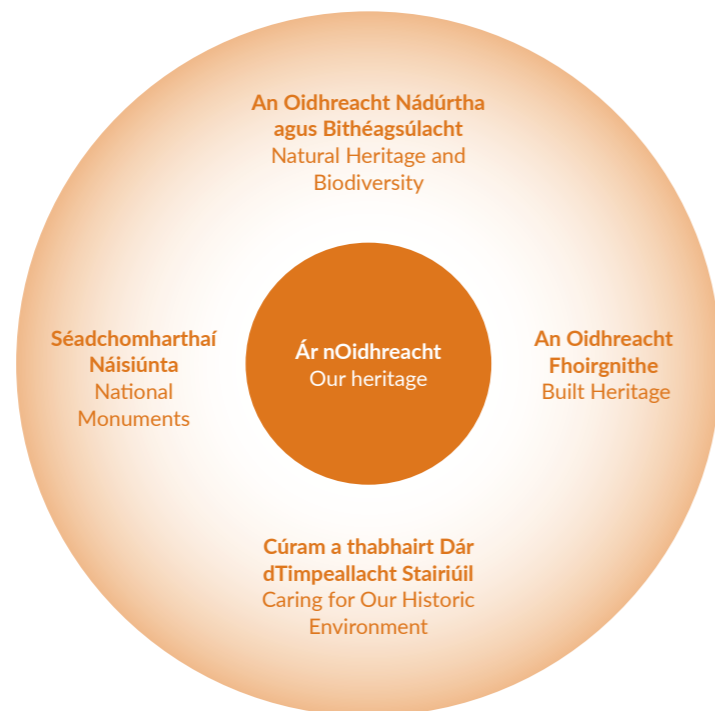
5 Oidhreacht Heritage

Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhreacht 2018 - 2027

Tosaíochtaí Oidhreachta 2018 - 2027	€285m
Infheistíocht a dhéanamh inár bPáirceanna Náisiúnta	€50m
Cúram a thabhairt dár dTimpeallacht Stairiúil	€85m
Ceiliúradh a dhéanamh ar ár nOidhreacht Fhoirgnithe agus infheistíocht a dhéanamh inti	€60m
Cúram a thabhairt dár Séadchomharthaí Náisiúnta	€30m
Ár nOidhreacht Nádúrtha agus an Bithéagsúlacht a chosaint	€60m

Investing in Our Culture, Language and Heritage 2018 - 2027

Heritage Priorities 2018 - 2027	€285m
Investment in our National Parks and Nature Reserves	€50m
Caring for our Historic Environment	€85m
Celebrating and investing in our Built Heritage	€60m
Caring for our National Monuments	€30m
Protecting our Natural Heritage and Biodiversity	€60m

Infheistíocht inár nOidhreacht Nádúrtha trínár bPáirceanna Náisiúnta agus Anaclanna Dúlra agus trínár Saoráidí Áineasa Allamuigh (€50m)

Tarraingíonn na sé Pháirc Náisiúnta agus na 78 nAnaclann Dúlra atá ann in Éirinn 4 mhilliún cuairteoir gach bliain. Léiríonn siad cuid dár n-acmhainní nádúrtha is saibhre agus soláthraíonn siad tairbhí suntasacha i dtaca le caomhantas, taitneamhachtaí, sláinte agus folláine de. Ina theannta sin, tacaíonn siad le geilleagair áitiúla agus tá an cumas acu chun rannchuidiú go mór leis an turasóireacht agus le forbairt eacnamaíochta sna pobail ina bhfuil siad lonnaithe, ar pobail tuaithe iad an chuid is mó díobh. Ós rud é go bhfuil suíomhanna na bPáirceanna Náisiúnta agus na nAnaclann Dúlra scaipthe ar fud na tíre, cuireann siad deiseanna ríthábhachtacha eacnamaíochta agus fostaíochta ar fáil do na pobail seo ar fud an Stáit.

Faoin bPlean seo, samhlaítear go mbeidh mórchlár infheistíochta inár bPáirceanna Náisiúnta agus inár nAnaclanna Dúlra ann agus infheistíocht shuntasach á déanamh i saoráidí do chuairteoirí agus béim mhór á leagan ar chaomhnú agus ar chosaint na bithéagsúlachta.

Faoi láthair, tá bailchríoch á cur ar “Blaiseadh a Fháil ar Chroí Fiáin na hÉireann”, is é sin, máistirphlean léirmhíniúcháin maidir le Páirceanna Náisiúnta agus Anaclanna Dúlra. Tabharfaidh sé sin tús áite d’infheistíocht shuntasach agus cuirfidh sé infheistíocht shuntasach ar fáil sna láithreáin thábhachtacha seo ó thaobh chaomhantas an dúlra, taitneamhacht phoiblí agus turasóireachta de agus tacaíonn sé leis na cuspóirí atá ann in *Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhreacht*.

Cruthóidh an infheistíocht in infreachtúr ár bPáirceanna Náisiúnta eispéiris shuntasacha i leith thírdhreacha, fhiadhúlra agus chultúr na hÉireann agus beidh cuimhne ar na heispéiris sin go ceann i bhfad. Bainfear an méid sin amach trí dhearadh íogair, agus trí fhorbairt a dhéanamh ar eispéiris réalaíochta, rud a

Investment in our Natural Heritage through our National Parks and Reserves and Outdoor recreation facilities (€50m)

Ireland’s six National Parks and 78 Natural Reserves attract 4 million visitors every year. They represent some of our richest natural resources, providing significant conservation, amenity, health and wellbeing benefits. They are a focus for conservation excellence and enterprise in their local communities. They also support local economies and have potential to contribute strongly to tourism and economic development in the communities in which they are based, most of which are rural. Through their dispersed locations, the National Parks and Reserves bring vital economic and employment opportunities to these communities across the State. A major investment programme in our National Parks is envisaged under this Plan with significant investment in visitor facilities and a strong emphasis on conservation and protection of biodiversity. “Experiencing the Wild Heart of Ireland”, an interpretative masterplan for the development of our National Parks and Reserves is currently being finalised. This will prioritise and deliver significant investment at these important nature conservation, public amenity and tourism sites and underpins the objectives of Investing in our Culture, Language and Heritage.

The investment in our National Parks will create memorable and meaningful experiences of Ireland’s landscapes, wildlife and culture. This will be done through sensitive design and the development of authentic experiences, providing better access to nature and an increased understanding of society’s conservation responsibilities. *Investing in our Culture, Language and Heritage* will support significant investment in recreational facilities including trails networks. These will be designed and delivered with a strong emphasis on conservation and allow us to protect and preserve our most fragile environments and

sholáthróidh rochtain níos fearr ar an dúlra mar aon le tuiscint níos fearr a thabhairt ar fhreagrachtaí na sochaí i dtaca le cúrsaí caomhantais de. Tabharfaidh *Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhreacht* tacaíocht i leith infheistíocht shuntasach i saoráidí áineasa, lena n-áirítear líonraí rianta. Déanfar iad sin a dhearadh agus a chur ar fáil agus béim mhór á leagan ar chúrsaí caomhantais agus ligfidh siad dúinn na timpeallachtaí is leochailí dá bhfuil againn a chosaint agus a chaomhnú agus tairbhe ó thaobh cúrsaí leasa de a sholáthar do gach duine.

Seo a leanas cuid de na tionscadail a mbeartaítear iad a chur i gcrích thar thréimhse an phlean:

- Feabhsú na saoráidí do chuairoteoirí i bPáirceanna Náisiúnta Chonamara agus Ghleann Bheatha;
- Rianta nua siúlóide agus rothaíochta i bPáirc Náisiúnta Bhaile Chruaich;
- Infheistíocht i saoráidí áineasa allamuigh i bPáirc Náisiúnta Chill Airne;
- Infheistíocht i léirmhíniúchán inár nAnaclanna Dúlra; agus
- Feabhsú eispéireas na gcuairoteoirí i bPáirc Náisiúnta Chill Mhantáin
- Feabhsúcháin straitéiseacha ar pháirceanna

I bhfianaise thosaíocht an phlean maidir le cosaint ár mbithéagsúlachta, déanfar infheistíocht i bpleananna gníomhaíochta bithéagsúlachta contae agus in athbhunú tailte portaigh.

provide a well-being benefit for all.

Over the period of the plan, the following projects are planned:

- Improvement of visitor facilities at Connemara and Glenveagh National Parks;
- New walking and cycling trails at Ballycroy National Park;
- Investment in outdoor recreational facilities in Killarney National Park;
- Investment in interpretation at our Nature Reserves; and
- Enhancement of the visitor experience at Wicklow National Park.
- Strategic park enhancements

Given the plan's priority for protecting our biodiversity, investment will be made in county biodiversity action plans and peatlands restoration.

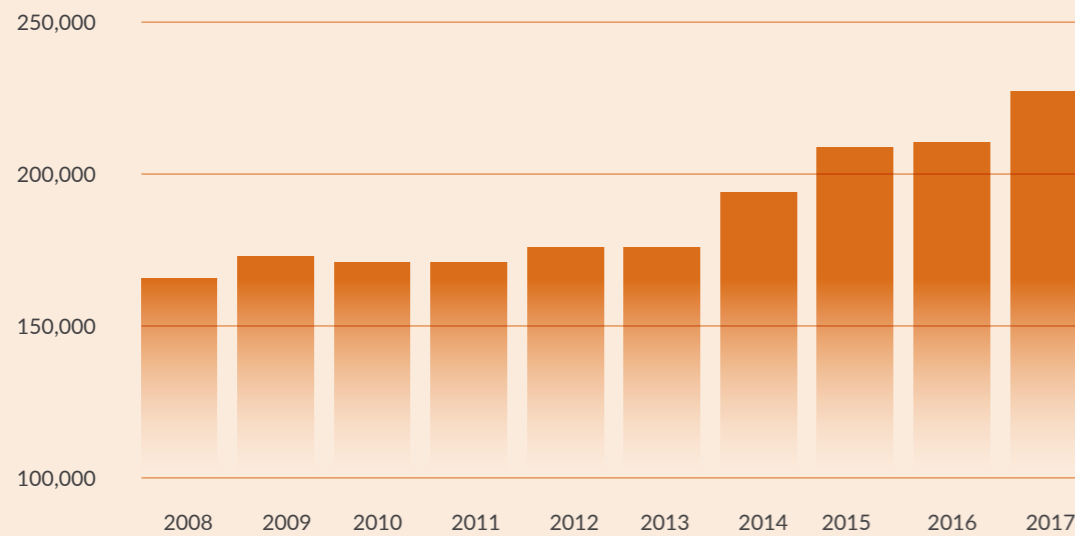

Páirc Náisiúnta Ghleann Bheatha Glenveagh National Park

Tá áilleacht dhodhearmadta ag baint le Páirc Náisiúnta Ghleann Bheatha agus, chomh maith leis sin, tá meallacht agus gné na staire aige. Tá deiseanna as cuimse ann dóibh siúd atá ar lorg gníomhaíochtaí eachtraíochta agus tairgeann sé suaimhneas dóibh siúd atá ag iarraidh a bheith ina n-aonar chun machnamh a dhéanamh. Is ionad é a mbíonn athrú agus codarsnacht ann agus tá sé fós ar cheann de na Páirceanna Náisiúnta is minice a thugtar cuairt air sa tír d'ainneoin a shuímh iargúlta.

Glenveagh National Park is hauntingly beautiful yet retains its charm and sense of history. It has opportunities for those seeking adventure and serenity for those seeking solitude and reflection. It is a place of change and contrast and remains one of the most visited National Parks in the country despite its remote location.

Fíor.1
Fig.1

Thar thréimhse 10 mbliana, tháinig méadú 98% ar an líon daoine a thagann ar cuairt chuig Gleann Bheatha (fíor 1). Tá 8 Láithreán Anaclainne Dúlra ann i réigiún an Iarthuaiscirt freisin. Tá Anaclann Éanlaithe Fiáine na hInse ina measc siúd agus, ó bhí an bhliain 2014 ann, tá méadú ag teacht, ó bhliain-go-bliain, ar líon na gcuariteoirí a bhíonn ann (fíor 2).

Thar ré an phlean seo, déanfaimid infheistíocht i dtodhchaí an Réigiúin Oidhreachta thábhachtaigh seo agus, tríd an méid sin a dhéanamh, déanfaimid caomhnú ar an sean-am a bhaineann leis agus cuirfimid eispéiris nua ar fáil do chuariteoirí ann. Déanfar infreastruchtúr páirce a uasdátú agus a nuachóiriú. Leathnófar na saoráidí do chuariteoirí le gur féidir glacadh le líon méadaitheach cuairteoirí. Déanfar saibhriú ar thaithí chuariteoirí trí mhodhanna a úsáid atá nuálach agus a thugann an aird chuí ar thimpeallacht agus ar oidhreacht na Páirce araon. Forbrófar deiseanna d'fhiontair de chuid an phobail áitiúil agus do rannpháirteachas an phobail áitiúil.

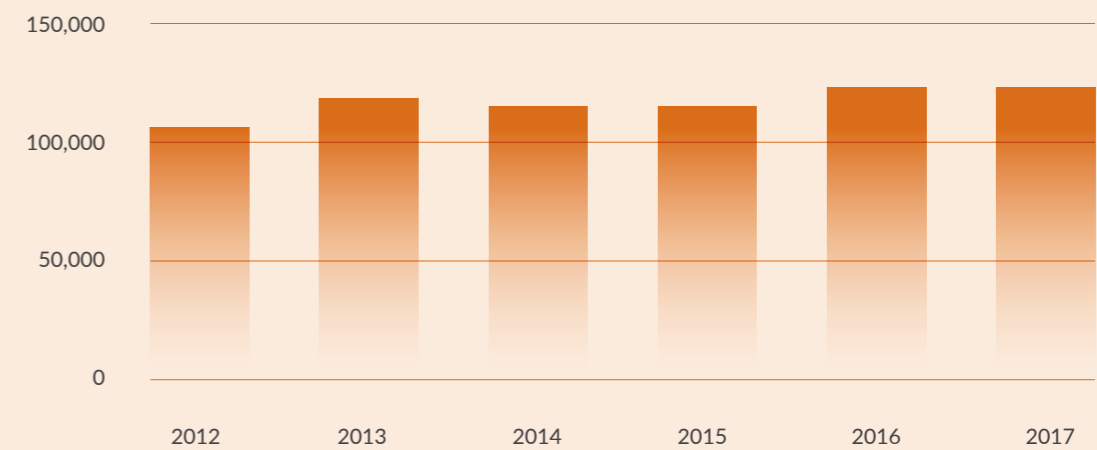
Cinntoidh maoiniúchán do Pháirc Náisiúnta Ghleann Bheatha go mbeidh infheistíocht i gcaomhnú agus i gcosaint a chuid gnáthóg thar na 10 mbliana atá romhainn mar a bheadh ceiliúradh ann ar na heispéiris uathúla atá ar fáil ann.

In ten years Glenveagh has seen a 98% increase in the numbers passing through its gates (fig 1). The North-West region is also home to 8 Nature Reserve Sites. Inch Wildfowl Reserve is one of these and its visitor numbers have been growing year-on-year since 2014 (fig 2).

Over the course of this plan, we will invest in the future of this important Heritage Region and in doing so, conserve its past and open it to new visitor experiences. Park infrastructure will be updated and modernised. Visitor facilities will expand to welcome increasing numbers of visitors. Visitor experiences will be enriched through measures that are innovative and sensitive to the environment and heritage of the Park. Opportunities will be developed for local community enterprises and participation.

Funding for Glenveagh National Park will ensure that investment in conservation and protection of its habitats over the next 10 years will mirror a celebration of the unique experiences it offers.

Fíor.2
Fig.2

Teach ceann tuí, An Seanbhaile, Loch Garman
Thatched House, Yoletown, Wexford

Cúram a thabhairt dár dTimpeallacht Stairiúil (€85m)

Faightear léiriú ar ár gcultúr sna nithe a deirimid, sna nithe a scríobhaimid, sna nithe a chruthaímid agus sna nithe a dhéanaimid. Maireann ár n-oidhreacht inár gcuid áiteanna, tírdhreach, séadchomharthaí agus foirgneamh agus sna háiteanna ina gcónaímid. Is ionann cúram a thabhairt dár dtimpeallacht stairiúil agus infheistíocht a dhéanamh sna tírdhreacha stairiúla agus sna déanmhais stairiúla, agus sna ceantair thart orthu, mar gurb iad sin na comhchodanna a chuimsítear in oidhreacht áite.

Soláthróidh an plean seo infheistíocht shuntasach chun an méid seo a leanas a dhéanamh:

- na príomhchodanna stairiúla dár gcathracha, dár mbailte agus dár sráidbhailte a athbheochan agus foirgnimh stairiúla a chur á n-úsáid arís;
- tacú le hearnáil bhríomhar láidir oidhreachta a cheiliúrann agus a chomhroinneann ár n-oidhreacht Éireannacha leis an domhan;
- cosaint a thabhairt don oidhreacht nádúrtha a sholáthraíonn na suíomhanna agus an inspioráid dár n-aschur cruthaitheach, anois agus do ghlúnta inár ndiaidh, lena n-áirítear infheistíocht fhíorthábhachtach i gCanáil Uladh agus inár gcuid uiscebhealaí inseolta intíre, rud a rachaidh chun tairbhe do phobail tuaithe agus, ina theannta sin, don turasóireacht ar bhonn náisiúnta;
- Dul chun cinn a dhéanamh maidir le forbairt thaitneamhacht Chanáil Uladh ó Loch Éirne go Cluain Eois.
- Oibriú le húinéirí agus le coimeádaithe foirgneamh stairiúil agus réadmhaoine stairiúla agus na sócmhainní oidhreachta seo, a bhfuil tábhacht acu do phobail áitiúla agus a chuireann ár stair i gcuimhne dúinn, a chosaint. I measc na samplaí d'fhorbairtí atá á ndéanamh cheana féin agus d'fhorbairtí féideartha, áirítear Stáisiún Cábla Dhairbhre

Caring for our Historic Environment (€85m)

Our culture finds expression in the things we say, write, make and do. Our heritage endures in our places, landscapes, monuments, buildings and where we live. Beyond serving our practical needs, our historic places and monuments express something of our culture, identity, beliefs and aspirations. Caring for our historic environment means caring for the historic landscapes, built structures and natural surroundings that together make up the heritage of a place.

This plan will include significant investment to:

- revitalise the vital historic cores of our cities, towns and villages and bring historic buildings back into use;
- support a vibrant and healthy heritage sector which celebrates and shares our Irish heritage with the world;
- protect the natural heritage that provides the settings and inspiration for our creative output, now and for future generations including critical investment in the Ulster Canal (progress the development of the amenity of the Ulster Canal from Lough Erne to Clones) and in our inland navigable waterways, benefitting both rural communities and our national tourism;
- Work with owners and custodians of historic buildings and properties to maintain and protect these heritage assets that are precious to local communities and remind us of our history. Examples of existing and potential developments include the Valentia Island Cable Station;
- provide better public access to our historic, built and natural environment.

- rochtain níos fearr a chur ar fáil ar ár dtimpeallacht stairiúil, ar ár dtimpeallacht fhoirgnithe agus ar ár dtimpeallacht nádúrtha.

Áireoidh an maoiniúchán caipitiúil do bhailte tacaíocht do chur i bhfeidhm náisiúnta Thionscnamh na mBailte Stairiúla. Is féidir a mheas gur bailte stairiúla iad beagnach gach baile in Éirinn, a bhfuil a n-áit fhéin acu agus a scéal fhéin acu inár stair. Mar chuid de Thionscnamh na mBailte Stairiúla 2018, iarradh ar údaráis áitiúla baile a mholadh a bhfuil plean aige maidir le cúram a thabhairt dá oidhreacht agus ar éirigh go maith leis roimhe seo maidir le déanamh amhlaidh. Beidh an Roinn ag tacú le 5-6 cinn de na bailte sin trí dheontais a thabhairt ar fiú €150k-€200k an ceann iad, ach ligfidh an Plean seo dúinn an Clár seo a leathnú agus infheistíocht a dhéanamh i líon níos mó bailte ar fud na tíre agus tacaíocht a thabhairt dóibh maidir le cur i bhfeidhm a gcuid pleananna chun a gcuid foirgneamh stairiúil agus spásanna poiblí a athghiniúint. Comhlánóidh na tacaíochtaí do Bhailte Stairiúla faoin bPlean seo tionscnaimh eile a bhaineann le hathghiniúint uirbeach agus tuaithe faoin bPlean Náisiúnta Forbartha agus tacóidh siad leis na tionscnaimh sin.

Capital funding for towns will include support for the national roll-out of the Historic Towns Initiative. Almost all towns in Ireland can be considered historic. The Historic Towns Initiative 2018 invited local authorities to propose a town that has a plan in place for caring for its heritage and a good track record of doing so. While the Department is supporting 7 of these towns in 2018, with grants in the region of €150k-€200k each, this Plan will allow us to expand this Programme and invest in more towns across the country and support them in implementing their plans to regenerate their historic buildings and public spaces. The supports for Historic Towns under this Plan will complement and support other rural and urban regeneration initiatives under the NDP.

Fuinneog dhaite, South Hill, Luimneach
Stained glass window,
South Hill, Limerick

Eochail Youghal

Tá saibhreas oidhreachta ailtireachta, seandálaíochta agus sóisialta le fáil i mbaile na hÉireann. Le linn pleanáil a dhéanamh maidir le hathghiniúint baile stairiúil tá gá le cur chuige comhtháite a dhéanann cóimheá idir cosaint na hoidhreachta agus forbairt inbhuanaithe ceantar stairiúil uirbeach agus riachtanais shaol an lae inniu.

Is féidir le hathbhunú foirgneamh stairiúil agus spásanna poiblí i mbaile feidhmiú mar chatalaíoch i leith athghiniúint a dhéanamh ar limistéar i bhfad níos leithne. Fuair Eochail, Co. Chorcaí, maoiniúchán €102k ón Rialtas (R/COG agus Fáilte Ireland) agus chumasáigh sé sin don údarás áitiúil €513k a bhailiú mar chistí meaitseála chun infheistíocht a dhéanamh in oibreacha leathana feabhsaithe agus brandála oidhreachta i leith 'Ceathrú Raleigh', ar oibreacha iad a raibh an earnáil phoiblí i gceannas orthu. Chabhraigh an infheistíocht le muinín a ghiniúint i measc gnóthaí próbháideacha agus grúpaí pobail eile chun infheistíocht a dhéanamh ina mbaile agus rinne sí rannchuidiú mór i leith leas eacnamaíochta, sóisialta, cultúir agus comhshaoil an bhaile.

Ireland's towns contain a wealth of architectural, archaeological and social heritage. Planning for the regeneration of a historic town needs an integrated approach that balances the protection of heritage with the sustainable development of historic urban areas and the needs of modern living.

Restoring the historic buildings and public spaces in a town can act as a catalyst for the regeneration of a significantly wider area. Youghal in Co. Cork received funding of €102k from Government (D/CHG and Fáilte Ireland) which enabled the local authority to raise €513k in matching funds to invest in extensive heritage-led public realm enhancement works and branding of a new flagship 'Raleigh Quarter'. This investment helped generate confidence among other private business and community groups to invest in their town and made an important contribution to its economic, social, cultural and environmental well-being.

Eochail, Contae Chorcaí
Youghal, County Cork
(Grianghraf/Photo© Fáilte Ireland)

Ár nOidhreacth Fhoirgnithe a Cheiliúradh agus Infheistíocht Inti (€60m)

Tá timpeallacht uathúil fhoirgnithe ag Éirinn agus baineann cáilíocht urghnách léi - ní hamháin na dúnta, na cairn, na túir, na mainistreacha, na caisleáin, na diméinte agus na tithe móra atá ann sa tírdhreach tuaithe ach, freisin, na foirgnimh chathartha, tráchtála agus chónaitheacha, na cearnóga agus na sráid-dreacha a fhágann go bhfuil ár gcuid cathracha, bailte agus sráidbhailte chomh speisialta sin.

Téann cáilíocht ár dtimpeallachta stairiúla foirgnithe i gcion go mór ar ár saol laethúil. Rannchuidíonn sí le bríomhaireacht ár gcathracha, ár mbaile, ár sráidbhailte agus ár gceantar tuaithe, cothaíonn sí mórtas áite agus feabhsaíonn sí ár bhfolláine. Tá foirgnimh agus déanmhais stairiúla na hÉireann ina gcuid an-tábhachtach dár n-oidhreacth. Is ionann iad agus síniúchán glúnta Éireannacha i bhfoirm foirgneamh. Ina theannta sin, insíonn siad scéal atá saibhir i dtaca lenár stair shóisialta, pholaitiúil agus eacnamaíoch. Agus, chomh maith leis sin, leagann siad béim ar ghuth réigiúnach a léiríonn na céadta bliain de thionchar idirnáisiúnta.

Mar chuid den infheistíocht, beidh tacaíochtaí spriodhírithe ann amhail Scéim na hInfheistíochta san Oidhreacth Fhoirgnithe agus Ciste na nDéanmhais Stairiúil trína dtabharfar cabhair d'úinéirí agus do choimeádaithe ár gcuid foirgneamh agus réadmhaoine oidhreachta ár n-oidhreacth luachmhar fhoirgnithe a chosaint agus trína gcinnteofar go gcoinneofar scileanna tábhachtacha tógála traidisiúnta.

Cúram a thabhairt dár Séadchomharthaí Náisiúnta (€30m)

Tá na mílte séadchomharthaí uathúla seandálaíochta ann in Éirinn agus is ionann iad agus léiriú ar níos mó ná 7,000 bliain de lonnaíocht ar an oileán seo. Tá siad le fáil i ngach comharsanacht agus i ngach pobal agus soláthraíonn siad naisc fhollasacha leis an saol anallód, mar aon le meon mórtas áite do phobail agus áiteanna

Celebrating and investing in our Built Heritage (€60m)

Ireland has a unique built environment of extraordinary quality – not only the forts, cairns, towers, monasteries, castles, demesnes and great houses of the rural landscape, but also the civic, cultural, commercial, residential buildings, squares and streetscapes which make our cities, towns and villages so special.

The quality of our historic built environment profoundly affects our everyday lives. It contributes to the vitality of our cities, towns, villages and countryside, instils a sense of pride of place and enhances our well-being. Ireland's historic buildings and structures are a vital part of our heritage. They are the built signatures of generations of Irish people. They also tell a story rich in our social, political and economic history. They accent a regional voice reflective too of centuries of international influence.

Investment will include targeted supports such as the Built Heritage Investment Scheme and the Historic Structures Fund which help the owners and custodians of our heritage buildings to protect our valuable built heritage and ensure that vital traditional building skills are not lost.

Caring for our National Monuments (€30m)

Ireland has thousands of unique archaeological monuments which represent over 7,000 years of settlement on this island. They are in every locality and community and provide tangible links to our ancient past, a sense of place for communities and focal points for social enjoyment and economic regeneration.

With over 780 monuments and sites in state ownership, investment over recent years has been limited to small scale conservation works undertaken by the OPW which is responsible for the day-to-day running at these sites and monuments.

To protect and enhance our heritage estate, the Government will over the course of the *National*

ina gcuirtear deiseanna ar fáil le haghaidh fostaíocht shóisialta agus athghiniúint eacnamaíochta.

Tá os cionn 780 mír maoin ar úinéireacht ag an Stát, idir shéadchomharthaí agus láithreáin, agus le blianta beaga anuas, bhí an infheistíocht iontu teoranta d'oibreacha caomhantais beagscála a rinne Oifig na nOibreacha Poiblí ar a bhfuil freagracht i ndáil le bainistiú na láithreán agus na séadchomharthaí sin ó lá go lá.

Chun ár n-eastát oidhreachta a chosaint agus a fheabhsú, méadóidh an Rialtas de réir mar atá an *Plean Forbartha Náisiúnta* á chur i bhfeidhm, an infheistíocht i láithreáin Séadchomharthaí Náisiúnta na hÉireann agus oibreoidh sé le hOifig na nOibreacha Poiblí chun a chinntiú go ndéantar na láithreáin sin a chaomhnú agus a chur i láthair de réir na gcaighdeán is airde dá bhfuil ann. Más indéanta, gheofar láithreáin bhreise agus séadchomharthaí breise agus cuirfear feabhas ar an rochtain orthu. Cuirfear feabhas ar cháilíocht na saoráidí do chuirteoirí ina n-iomláine, lena n-áirítear beochan fheabhsaithe na láithreán, feabhsuithe ar shaoráidí léirmhíniúcháin agus uadhráduithe ar an infreastruchtúr cuairteora i ngach ceann de na príomhláithreáin a bhfuil séadchomharthaí iontu. I measc na bpríomhthionscadal atá ann sa chlár oibreacha feabhsaithe atá beartaithe, airítear oibreacha i mBrú na Bóinne, i dTeamhair, in Achaidh Chéide, i gCluain Mhic Nóis, i Sceilg Mhichíl, i Stáisiún Cábla Dhairbhre, i gCarraig Phádraig, gan trácht ar láithreáin thábhachtacha eile de chineál manachúil agus meánaoiseach agus láithreáin eile a bhfuil baint acu leis an Armáid.

Development Plan increase investment in Ireland's National Monument sites and work with the Office of Public Works to ensure that these sites are conserved and presented to the highest quality. Where feasible, additional sites and monuments will be acquired and access improved. The quality of the visitor facilities will be improved throughout including enhanced animation of the sites, improvements to interpretation facilities and upgrades to the visitor infrastructure at all of our primary national monument sites. Key projects included in the planned improvement works programme will be at Brú na Bóinne, Tara, Céide Fields, Clonmacnoise, Skellig Michael, Valentia Cable Station, the Rock of Cashel among other key monastic, armada and medieval sites.

Tosaíochtaí Caomhantais maidir le Séadchomharthaí Náisiúnta – Brú na Bóinne Conservation Priorities on National Monuments – Brú na Bóinne

Cuireadh Brú na Bóinne ar Liosta Oidhreachta Domhanda UNESCO sa bhliain 1993. Is iad na trí 'meigeathuama', is é sin, Cnóbha, Sí an Bhrú agus Dubhadh, atá ina bpríomhghné den láithreán atá suite i dtírdhreach fairsing deasghnátha seandálaíochta. Tugann os cionn 200,000 duine cuairt ar Ionad Cuairteoirí Bhrú na Bóinne gach bliain. Tá infheistíocht leanúnach á déanamh ann ag Fáilte Éireann, i gcomhpháirtíocht le hOifig na nOibreacha Poiblí agus leis an Roinn, chun feabhas a chur ar eispéireas na gcuirteoirí i mBrú na Bóinne agus ag na príomhshéadchomhartha a bhaineann leis agus tá níos mó cuairteoirí ná riamh á dtarraingt chuig an láithreán a bhfuil ról méadaitheach aige i dtaca le forbairt eacnamaíochta de.

Is i rith bhlianta na 1980-idí a rinneadh obair chaomhantais ag Brú na Bóinne agus, chun inbhuanaitheacht na séadchomharthaí thar a bheith suntasach seo a chinntiú, cuirfimid mórinfheistíocht chaipitiúil ar fáil chun leanúint de na séadchomharthaí seo a chaomhnú agus a chothabháil. Cinnteoidh an infheistíocht chaomhantais chaipitiúil sin go mbeidh na láithreáin oidhreachta seo, atá ann leis na mílte bliain, in ann páirt iomlán a beith acu i saol eacnamaíochta, sóisialta agus oidhreachta na tíre ar mhaithe leis na glúnta a bheidh ann inár ndiaidh.

B rú na Bóinne was inscribed on the UNESCO World Heritage List in 1993. The three Neolithic 'mega tombs' of Knowth Newgrange and Dowth form the core of the site within an expansive ritual archaeological landscape. Over 200,000 people visit the Brú na Bóinne Visitor Centre each year. There is ongoing investment from Fáilte Ireland, in partnership with the OPW and the Department into enhancing the visitor experience at Brú na Bóinne and its key monuments which are attracting ever more large numbers of visitors and playing an increasingly prominent role in economic development.

Conservation work at Brú na Bóinne was last carried out in the 1980's and in order to ensure the sustainability of these immensely significant monuments, we will now put in place a major capital investment in the site directed towards their continued conservation and upkeep. This capital conservation investment will ensure that in parallel with investment in amenity, these millennia old heritage sites play their full part in the economic, social and heritage life of the nation for generations to come.

Sí an Bhrú, Contae na Mí,
Newgrange, County Meath
(Grianghraf/Photo© Fáilte Ireland)

An Oidhreacht Nádúrtha agus Bithéagsúlacht (€60m)

Is ionann bithéagsúlacht agus na milliúin speiceas agus gnáthóg atá ann ar ár bpláinéad agus iad ag obair le chéile chun beatha a ghiniúint agus a chothú. Brathann ár sláinte agus ár rathúnas ar bhithéagsúlacht le go mbeidh pailniú agus torthúlacht ithreach ann agus le go mbeidh aer agus uisce glan ar fáil. Is buntaca í do cháilíocht ár n-earnálacha turasóireachta agus áineasa.

I measc phríomhchuspóirí *Plean Gníomhaíochta Náisiúnta um Bithéagsúlacht 2017-2021*, a foilsíodh le déanaí, áirítear bearta caomhantais a mhéadú chun tailte portaigh a athbhunú, chun leathadh speiceas coimhthíoch ionrach a chomhrac, chun Pleananna Gníomhaíochta Bithéagsúlachta áitiúla a chur i bhfeidhm agus chun infheistíocht a dhéanamh i scéimeanna maidir le comhshaol na talmhaíochta. Tugtar aitheantas, ar bhonn náisiúnta agus idirnáisiúnta, don ghá le réitigh chun dul i ngleic le brúnna, lena n-áirítear athrú aeráide agus maoiniúchán do chaomhnú bithéagsúlachta. Tá tábhacht ar leith ag rannpháirteachas ag an bpobal ar an leibhéal áitiúil chun feasacht a mhéadú agus chun rannpháirtíocht i gcosaint ár n-oidhreacht nádúrtha a éascú. Beidh cothú meoin úinéireachta agus freagrachta i leith an chaomhantais ina ghné an-tábhachtach dár gclár infheistíochta sa réimse seo.

Natural Heritage and Biodiversity (€60m)

Biodiversity is the sum of millions of species and habitats on our planet working together to generate and sustain life. Our health and prosperity relies on biodiversity, for pollination, soil fertility and the availability of clean air and water. They underpin the quality of our tourism and recreation sectors.

The principal objectives of the recently published *National Biodiversity Action Plan 2017-2021* include stepping up conservation measures to restore peatlands, combat the spread of invasive alien species, implement local Biodiversity Action Plans and invest in agri-environment schemes. The need for solutions to tackle pressures including climate change and financing of biodiversity conservation is recognised national and internationally. Public engagement at local level is particularly important, to increase awareness and facilitate participation in protecting our natural heritage. Fostering a sense of ownership and responsibility for conservation will be key to our investment programme in this area.

Clár Bhoirne The Burren Programme

Tírdhreach sainiúil aolchloiche is ea é Boirinn agus é suite ar chósta Mheán-Iarthar na hÉireann. Tá éagsúlacht gnáthóg agus speiceas ann sa cheantar, lena n-áirítear 70% de flora dúchasacha na hÉireann.

Tá an fheirmeoireacht ina cuid dhílis de charachtar agus de chomhdhéanamh Bhoirne. Baineann cleachtas traidisiúnta na hinnilte geimhridh ar an bhféarach garbh aolchloiche agus ar na fraochmhánna go dlúth le folláine agus le héagsúlacht na speiceas agus na ngnáthóg atá ann.

Cuireadh tús le Tionscadal LIFE Bhoirne sa bhliain 2005 mar thionscadal taighde a bhí á mhaoiniú ag ciste dúlra EU LIFE agus ag triúr comhpháirtithe áitiúla: an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra, Teagasc agus craobh Bhoirne Fheirmeoirí Aontaithe na hÉireann. Tríd an tionscadal sin, rinneadh treoirphlean don fheirmeoireacht inbhuanaithe i mBoirinn a dheardh, a thástáil, a chostáil agus a fhoilsiú. Tá an treoirphlean sin curtha i bhfeidhm ag 278 bhfeirm (c. 25,000ha) faoin gClár um Fheirmeoireacht do Chaomhnú Bhoirne agus, níos déanaí fós, faoi Chlár Bhoirne.

Is é a lean as an infheistíocht ná cur chuige nuálach 'hibrideach' duaisbhuaiteach i leith na feirmeoireachta agus an chaomhantais, ar cur chuige é trína n-íoctar feirmeoirí as obair a dhéantar agus as cuspóirí comhshaoil sainithe a chur i gcrích (lena n-áirítear bainistíocht inbhuanaithe a dhéanamh ar thalamh feirme lena ngabhann ardluach dúlra agus feabhsuithe ar cháilíocht uisce agus éifeachtúlacht maidir le húsáid uisce). Mar thoradh ar an gClár tá comhpháirtithe láidre curtha ar bun idir feirmeoirí agus gníomhaireachtaí bainistíochta, tá cabhair tugtha maidir le deardh an-dearfach a chruthú i measc feirmeoirí i leith an chaomhantais agus tá tuiscint níos mó cruthaithe sa phobal i gcoitinne i leith ról na bhfeirmeoirí. Rachaidh infheistíocht leantach i scéimeanna íocaíochta atá bunaithe ar thorthaí, agus a bhfuil feirmeoirí i gceannas orthu, chun tairbhe don bhithéagsúlacht i dtírdhreach na hÉireann ina bhfuil ionad an-tábhachtach ag an talmhaíocht.

The Burren is a distinctive limestone landscape on Ireland's mid-western coast. The area harbours a diversity of habitat and species, including 70% of Ireland's native flora.

Farming is integral to the character and composition of the Burren. The traditional practice of winter grazing on the rough limestone grasslands and heaths is central to the health and diversity of species and habitats.

Burren Life Project began in 2005 as a research project funded by the EU LIFE Nature fund and three local partners: the National Parks and Wildlife Service, Teagasc and the Burren branch of the Irish Farmers Association. The project successfully designed, tested, costed and published a blueprint for sustainable farming in the Burren. This blueprint has been rolled out across 278 farms (c. 25,000ha) under the Burren Farming for Conservation Programme and the Burren Programme.

The outcome from the investment is an award winning and novel 'hybrid' approach to farming and conservation which sees farmers paid for both work undertaken and for the delivery of environmental objectives (including sustainable management of high nature farmland and improvements in water quality and water use efficiency). The Programme has cemented strong partnerships between farmers and management agencies, helped to create a very positive attitude towards conservation among farmers and has generated a greater appreciation of the role of farmers by the wider community. Continued investment into farmer-led, results-based payment schemes will benefit biodiversity in Ireland's agriculturally dominated landscape.

6

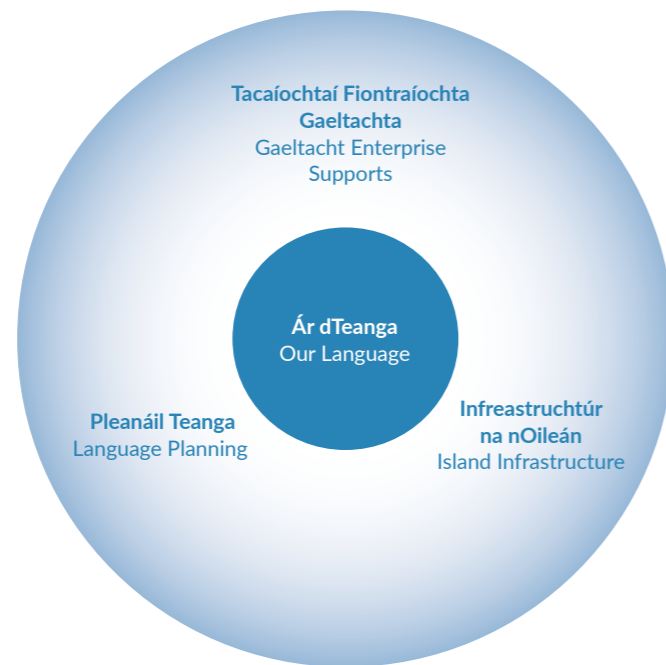
An Ghaeilge agus na hOileáin Irish language and the Islands

Infheistíocht inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhreacth 2018 - 2027

Tosaíochtaí don Ghaeilge agus do na hOileáin 2018-2027	€178m
Infheistíocht mar bhuntaca do Phróiseas Pleanála Teanga na Gaeltachta	€33m
Infheistíocht ag Údarás na Gaeltachta i gcruthú fostaíochta	€105m
Infheistíocht i Líonraí Gaeilge, i mBailte Seirbhíse Gaeltachta agus i Mol Teanga agus Cultúir i gCathair Bhaile Átha Cliath	€13m
Infheistíocht in oileáin agus in infreastruchtúr muirí na n-oileán	€27m

Investing in Our Culture, Language and Heritage 2018 - 2027

Irish Language and the Islands Priorities 2018 - 2027	€178m
Investment underpinning the Gaeltacht Language Planning Process	€33m
Investment by Údarás na Gaeltachta in job creation	€105m
Investment in Irish Language Networks, in Gaeltacht Service Towns and in a Dublin City Language and Cultural Hub	€13m
Investment in island marine infrastructure	€27m

Infheistíocht mar bhuntaca do Phróiseas Pleanála Teanga na Gaeltachta (€33m)

Trí infheistíocht a dhéanamh sa Ghaeilge, tabharfar tacaíocht le haghaidh úsáid na teanga, agus neartófar úsáid na teanga, mar phríomhtheanga phobail sa Ghaeltacht agus méadófar na deiseanna chun í a úsáid ar bhonn níos forleithne lasmuigh de na ceantair thraidisiúnta Ghaeltachta.

Tá an próiseas pleanála teanga, atá forordaithe in Acht na Gaeltachta, 2012, ceaptha chun cuspóirí Straitéis 20 Bliain an Rialtais don Ghaeilge 2010-2030 a chur chun cinn. Cuireadh tús leis an gcéad chéim den phróiseas sa bhliain 2014 agus baineann sé sin le hullmhú pleananna teanga ar leibhéal pobail i 26 Limistéar Pleanála Teanga Gaeltachta. Faoi Infheistiú inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhreacth 2018-2027, tabharfar tús áite don mhaoiniúchán caipitiúil atá ann mar bhuntaca do chur i bhfeidhm pleananna teanga. I measc na réimsí tosaíochta i leith na hinfeistíochta sin, áirítear na nithe seo a leanas:

- uasghrádú roinnt príomhchampas de chuid Coláistí Samhraidh Gaeilge, ar tionscal é sin a tharraingíonn os cionn 26,000 mac léinn chuig an nGaeltacht gach bliain agus a thacaíonn le grá saoil don Ghaeilge agus do chultúr na hÉireann
- saoráidí tacaíochtaí teanga agus cúraim leanaí a sholáthar do theaghlaigh Ghaeltachta, ar saoráidí iad a bheidh suite in áiteanna straitéiseacha;
- oifigí nua comharchumainn agus saoráidí pobail a thógáil ar Inis Meáin in Oileáin Árann;

Investment underpinning the Gaeltacht Language Planning Process (€33m)

Investment in the Irish language will support and strengthen its use as the principal community language in the Gaeltacht and increase opportunities for its more widespread use outside traditional Gaeltacht areas.

The language planning process, prescribed in the Gaeltacht Act 2012, is a key element of the Government's 20-Year Strategy for the Irish Language 2010-2030. The first stage of the process, which began in 2014, involves the preparation of language plans at community level across 26 Gaeltacht Language Planning Areas. Under Investing in our Culture, Language and Heritage 2018-2027, capital funding underpinning the implementation of language plans will be prioritised. Priority areas for investment in this regard include:

- the upgrade of a number of key Irish Summer College campuses, in an industry which attracts over 26,000 students to the Gaeltacht annually and promotes a life-long love of Irish culture and language;
- the provision of strategically located language support and childcare facilities;
- the construction of new cooperative offices and community facilities on Inis Meáin in the Aran Islands;
- the development of strategic tourism facilities in the Gaeltacht, which will build on the success of the Wild Atlantic Way. This will include facilities in Sliabh Liag, An Earagail and Fanad in County Donegal and Ceantar na nOileán in the Conamara Gaeltacht, the completion of Ionad na hEachléime in County Mayo and the development of the Slí Chorca Dhuibhne walking route in County Kerry.

Infheistíocht mar bhuntaca do Phróiseas Pleanála Teanga na Gaeltachta (€33m)

Trí infheistíocht a dhéanamh sa Ghaeilge, tabharfar tacaíocht le haghaidh úsáid na teanga, agus neartófar úsáid na teanga, mar phríomhtheanga phobail sa Ghaeltacht agus méadófar na deiseanna chun í a úsáid ar bhonn níos forleithne lasmuigh de na ceantair thraidisiúnta Ghaeltachta.

Tá an próiseas pleanála teanga, atá forordaithe in Acht na Gaeltachta, 2012, ceaptha chun cuspóirí *Straitéis 20 bliain an Rialtais don Ghaeilge 2010-2030* a chur chun cinn. Cuireadh tús leis an gcéad chéim den phróiseas sa bhliain 2014 agus baineann sé sin le hullmhú pleananna teanga ar leibhéal pobail i 26 Limistéar Pleanála Teanga Gaeltachta. Faoi *Infheistiú inár gCultúr, inár dTeanga agus inár nOidhreacht 2018-2027*, tabharfar tús áite don mhaoiniúchán caipitiúil atá ann mar bhuntaca do chur i bhfeidhm pleananna teanga. I measc na réimsí tosaíochta i leith na hinfheistíochta sin, áirítear na nithe seo a leanas:

- uasghrádú roinnt príomhchampas de chuid Coláistí Samhraidh Gaeilge, ar tionscal é sin a tharraingíonn os cionn 26,000 mac léinn chuig an nGaeltacht gach bliain agus a thacaíonn le grá saoil don Ghaeilge agus do chultúr na hÉireann
- saoráidí tacaíochtaí teanga agus cúraim leanaí a sholáthar do theaghlaigh Ghaeltachta, ar saoráidí iad a bheidh suite in áiteanna straitéiseacha;
- oifigí nua comharchumainn agus saoráidí pobail a thógáil ar Inis Meáin in Oileáin Árann;
- forbairt a dhéanamh ar shaoráid straitéiseach turasóireachta sa Ghaeltacht, rud a thógfaidh ar an rath a bhaineann le Slí an Atlantaigh Fhiáin. San áireamh anseo beidh saoráidí ag Sliabh Liag, ag an Earagail agus ag Fánaid i gContae Dhún na nGall agus i gCeantar na nOileán i nGaeltacht Chonamara, críochnú Ionad na hEachléime i gContae Mhaigh Eo agus forbairt bhealach siúlóide Shlí Chorca Dhuibhne i gContae Chiarraí

Investment by Údarás na Gaeltachta in job creation (€33m)

Investment in the Irish language will support and strengthen its use as the principal community language in the Gaeltacht and increase opportunities for its more widespread use outside traditional Gaeltacht areas.

The language planning process, prescribed in the Gaeltacht Act 2012, is a key element of the Government's *20-Year Strategy for the Irish Language 2010-2030*. The first stage of the process, which began in 2014, involves the preparation of language plans at community level across 26 Gaeltacht Language Planning Areas. Under *Investing in our Culture, Language and Heritage 2018-2027*, capital funding underpinning the implementation of language plans will be prioritised. Priority areas for investment in this regard include:

- the upgrade of a number of key Irish Summer College campuses, in an industry which attracts over 26,000 students to the Gaeltacht annually and promotes a life-long love of Irish culture and language;
- the provision of strategically located language support and childcare facilities;
- the construction of new cooperative offices and community facilities on Inis Meáin in the Aran Islands;
- the development of strategic tourism facilities in the Gaeltacht, which will build on the success of the Wild Atlantic Way. This will include facilities in Sliabh Liag, An Earagail and Fanad in County Donegal and Ceantar na nOileán in the Conamara Gaeltacht, the completion of Ionad na hEachléime in County Mayo and the development of the Slí Chorca Dhuibhne walking route in County Kerry.

Coláiste UISCE,
Béal an Átha, Co. Mhaigh Eo
(Grianghraf/Photo © Comhchoiste
Náisiúnta na gColáistí Samhraidh)

Ionad Cultúrtha an Phiarsaigh

Ionad Cultúrtha an Phiarsaigh

Is sampla é Ionad Cultúrtha an Phiarsaigh atá lonnaithe i gConamara ag Teachín an Phiarsaigh, i Ros Muc, Contae na Gaillimhe, de mhórhionscadail chaipitil an Rialtais a bhí mar chuid de Clár Comórtha Céad Bliain 2016.

Forbraíodh an t-ionad leis an Roinn, Údarás na Gaeltachta, Comhairle Contae na Gaillimhe, Oifig na nOibreacha Poiblí agus Fáilte Ireland ag obair i bpairnéireacht lena chéile agus cuimsíonn sé ionad do chuairteoirí, Teachín an Phiarsaigh, cosán Chonamara – siúlóid timpeall 10 n-acra an tsuímh agus slí na coille - ionad oidhreachta amuigh faoin spéir a dhíríonn ar Phádraig Mac Piarais é fhéin.

Tugann Ionad Cultúrtha an Phiarsaigh léargas sainiúil ar an nGaeilge agus ar chultúr na Gaeltachta i gcomhthéacs scéal an Phiarsaigh ag féachaint tríd an lionsa ar cad a mheall go Ros Muc é.

Ionad Cultúrtha an
Phiarsaigh, Ros Muc,
Conamara

Ionad Cultúrtha an Phiarsaigh, Conamara, at Pearse's Cottage, Ros Muc, County Galway represents one of the Government's major capital projects developed as part of the Ireland 2016 Centenary Programme.

The centre, which was developed in partnership between the Department, Údarás na Gaeltachta, Galway County Council, the Office of Public Works and Fáilte Ireland comprises a visitor centre, Pearse's cottage, cosán Chonamara - a looped walk within the 10 acres of the site and slí na coille - an outdoor interpretive space focussing on Patrick Pearse himself.

Ionad Cultúrtha an Phiarsaigh, presents a unique insight into the Irish language and the culture of the Gaeltacht in the context of Patrick Pearse's story through the lens of what attracted him to Ros Muc.

Infheistíocht ag Údarás na Gaeltachta i gcruthú fostaíochta (€105m)

Tá ról fíorthábhachtach ag an Údarás maidir le fostaíocht a chruthú i bpobail Ghaeltachta a bhfuil an chuid is mó díobh le fáil i gcroílár cheantair thuaithe na hÉireann. Le blianta beaga anuas, lean sé de níos mó ná 500 post a chruthú in aghaidh na bliana. Ligfidh an infheistíocht atá beartaithe sa phlean seo don Údarás leanúint de dhlús a chur lena infheistíocht i gcruthú fostaíochta d'fhonn na cuspóirí atá leagtha amach ina straitéis forbartha eacnamaíochta féin a chur i gcrích chomh maith le cuspóirí iomchuí atá leagtha amach sa *Phlean Gníomhaíochta do Phoist, in Leas a Bhaint as Saibhreas Ár nAigéin, sa Phlean Gníomhaíochta d'Fhorbairt na Tuaithe* agus i mbeartais náisiúnta eile a bhaint amach.

Thar na deich mbliana a mhairfidh an plean, cruthóimid thart ar 1,000 post sa bhliain chun bonn sóisialta agus eacnamaíochta na Gaeltachta a choimeád ar bun. Chun an méid sin a bhaint amach, méadófar an leithroinnt bhliantúil go €12m, rud a chumasóidh 400 post breise a chruthú in aghaidh na bliana i gceantair Ghaeltachta i gcontaetha Dhún na nGall, Mhaigh Eo, Chorcaí, Chiarraí, Phort Láirge agus na Mí. Tá sé beartaithe ag an Údarás freisin infheistíocht shuntasach a dhéanamh ina phunann maoine agus infreastruchtúir chun í a chur de réir caighdeán cúí d'fhonn frontair nua a mhealladh agus d'fhonn tacú le frontair nua.

Investment by Údarás na Gaeltachta in job creation (€105m)

Údarás na Gaeltachta plays a vital role in creating employment in Gaeltacht communities, most of which are in the heart of rural Ireland. Despite a challenging economic environment, the authority has continued to create over 500 jobs annually over the last number of years. The investment proposed in this plan will allow An tÚdarás to accelerate its investment in job creation, delivering on objectives set out in its own economic development strategy as well as relevant objectives set out in the *Action Plan for Jobs, Harnessing our Ocean Wealth, the Action Plan for Rural Development* and in other national policies.

The objective of this investment is to create in the region of 1,000 jobs annually to maintain the social and economic fabric of the Gaeltacht. In order to achieve this, the annual allocation will increase incrementally to €12m, thus enabling the creation of an additional 400 jobs annually in Gaeltacht areas across counties Donegal, Mayo, Galway, Cork, Kerry, Waterford and Meath. An tÚdarás also intends to invest significantly in its property and infrastructure portfolio to bring it to an appropriate standard to attract and support new enterprises.

Údarás na Gaeltachta

Údarás na Gaeltachta

Is é Údarás na Gaeltachta an t-údarás réigiúnach ar a bhfuil freagracht i ndáil le forbairt eacnamaíocht, shóisialta agus chultúir na Gaeltachta. Is e cuspóir foriomlán Údarás na Gaeltachta a chinntiú go leanfaidh an Ghaeilge de bheith mar phríomhtheanga phobail na Gaeltachta agus go ndéantar an Ghaeilge a thabhairt mar oidhreacht don chéad ghluin eile. Cobhsaíonn cruthú fostaíochta an bonn eacnamaíochta agus, dá bhrí sin, cabhraíonn sé le pobal na Gaeltachta a choimeád ar marthain. Cruthóidh sé sin an dúshraith ar tríthi a bhainfear amach cothabháil agus fás na teanga, agus cuirfidh sé sin bonn faoi *Straitéis 20 Bliain an Rialtais don Ghaeilge 2010-2030*.

Tá straitéis Údarás na Gaeltachta don tréimhse 2018-2020 bunaithe ar dhá phríomhphrionsabal: cothabháil agus forbairt na Gaeilge mar theanga phobail na Gaeltachta agus cothú nuálaíochta agus fostaíochta d'fhonn a chumasú do chainteoirí Gaeilge cónaí sa Ghaeltacht.

Tá forbairt tionscadal fuinnimh in-athnuaite, acmhainní nádúrtha agus frontar atá bunaithe ar acmhainní nádúrtha lárnach i dtaca le straitéis na heagraíochta. Leagfaidh Údarás na Gaeltachta béim ar leith ar roinnt tionscadal tábhachtach straitéiseach i rith ré an phlean, lena n-áirítear an méid seo a leanas:

- Forbairt Pháirc na Mara, ar páirc nuálaíochta nua-aoiseach den scoth í i gCill Chiaráin i gConamara, chun fás sa tionscal a chur chun cinn agus chun fás eacnamaíochta sa cheantar a éascú. Gníomhóidh an tionscadal seo mar éascaitheoir tábhachtach don tionscal muirí ina iomláine ní hamháin i gConamara ach ar leibhéal réigiúnach agus náisiúnta freisin.
- Tacaíocht a thabhairt do roinnt tionscadal straitéiseach caipitiúil san earnáil turasóireachta i réigiúin Ghaeltachta feadh Shlí an Atlantaigh Fhiáin.
- Forbairt a dhéanamh ar Thionscadal Dhiaspóra na Gaeltachta ar cuid lárnach í de straitéis Údarás na Gaeltachta chun spreagadh, tacaíocht agus cúnamh a thabhairt do phobal na n-eisimirceach Gaeltachta thar lear nó in Éirinn i leith filleadh abhaile chuig a dteaghlach agus chuig a bpobail agus, ar an dóigh sin, tacú leis an nGaeilge.

Údarás na Gaeltachta is the regional authority responsible for the economic, social and cultural development of the Gaeltacht. The overall objective of Údarás na Gaeltachta is to ensure that Irish remains the main communal language of the Gaeltacht and is passed on to future generations. Employment generation stabilises the economic base and thereby assists in maintaining the Gaeltacht population. This will create the foundation on which to achieve language maintenance and growth, which in turn will anchor the Government's 20 year Strategy for the Irish Language 2010-2030.

Údarás na Gaeltachta's strategy for the 2018 – 2020 period is based on two main principles - maintenance and development of the Irish language as the community language of the Gaeltacht and the fostering of innovation and employment with a view to enabling Irish speakers to live in the Gaeltacht.

The development of renewable energy projects, natural resources and enterprises based on natural resources are central to the organisation's strategy. Údarás na Gaeltachta will place particular focus on a number of key strategic projects during the lifetime of the plan including:

- The development of Páirc na Mara, a state of the art modern marine innovation park in Cill Chiaráin in Conamara, to promote growth in the industry and to facilitate economic growth in the area. This initiative will act as an important facilitator for the entire marine industry not only in Conamara but at a regional and national level.
- Supporting a number of strategic capital projects in the tourism sector in Gaeltacht regions along the Wild Atlantic Way.
- Developing the Diaspóra na Gaeltachta project which forms a central part of Údarás na Gaeltachta's strategy to encourage, support and assist the emigrant Gaeltacht community abroad or in Ireland to return home to their families and communities and, thereby, bolster the Irish language.

Ina theannta sin, leanfar de thacaíocht a thabhairt i leith acmhainní don teanga, do phobail agus don chultúir, agus leanfar d'acmhainní den sórt sin a fhorbairt, agus leanfar den nuálaíocht agus den fhiontraíocht a spreagadh agus a chothú.

Furthermore, resources for language, communities and culture will continue to be supported and developed and innovation and enterprise will continue to be encouraged and fostered.

Cé Inis Óírr
Inis Óírr Pier
(Grianghraf/Photo©Paddy Crowe)

Infheistíocht i Líonraí Gaeilge agus i mBailte Seirbhíse Gaeltachta (€13m)

De réir fhorálacha Acht na Gaeltachta, 2012, tá sé beartaithe aitheantas reachtúil a thabhairt do suas le 16 Bhaile Seirbhíse Gaeltachta - is é sin, bailte atá suite go straitéiseach laistigh de Limistéir Pleanála Teanga Gaeltachta, agus gar do na limistéir sin, agus ina bhfuil seirbhísí poiblí a úsáideann pobail Ghaeltachta lonnaithe. Déantar socrú leis an Acht freisin maidir le limistéir atá lasmuigh den Ghaeltacht agus ina bhfuil mais chriticiúil infreastruchtúir atá bainteach leis an teanga, amhail naíonraí agus bunscoileanna agus meánscoileanna Gaeilge, a ainmniú mar Líonraí Gaeilge. Trí infheistíocht a dhéanamh sa réimse seo, éascófar forbairt Ionad Gaeilge agus Cultúir sna bailte agus sna líonraí sin agus, ar an dóigh sin, comhlánófar infreastruchtúir atá ann cheana féin. Déanfar thart ar €4m a chur ar leataobh freisin chun Mol suaitheanta Gaeilge agus Cultúir a fhorbairt a fhóndaidh don phobal méadaitheach cainteoirí Gaeilge i gCathair Bhaile Átha Cliath agus sna ceantair máguaird.

Infheistíocht in infreastruchtúir muirí na n-oileán (€27m)

Tá cothabháil pobal inbhuanaithe oileáin amach ónár gcosta ina ghné lárnach de Ráiteas Straitéise na Roinne agus tá sé sin ailínithe go dlúth le cuspóir beartais náisiúnta an Chreata Náisiúnta Pleanála maidir le tacú le fás agus forbairt an gheilleagair mhuirí i bpobail chósta agus sna hoileáin. Le gur féidir an aidhm seo a bhaint amach, tá sé thar a bheith tábhachtach go mbeidh rochtain shábháilte de mhuir ann do phobail oileáin. Dá réir sin, is é a bheidh mar phríomhthosaíocht sa tsraith infheistíochta seo ná infreastruchtúir céanna ar Inis Oírr agus ar Inis Meáin in Oileáin Árann a fheabhsú i gcomhar leis na húdaráis áitiúla, maraon le saoráidí céanna a fheabhsú ag Machaire Rabhartaigh chun seirbhísí de bhád farantóireachta nua do phaisinéirí do Oileán Thoráí a éascú.

Investment in Irish Language Networks and Gaeltacht Service Towns (€13m)

In accordance with the provisions of the Gaeltacht Act 2012, it is proposed to provide statutory recognition to up to 16 Gaeltacht Service Towns – strategically located towns both within and close to Gaeltacht Language Planning Areas in which public services used by Gaeltacht communities are located. The Act also provides for the designation as Irish Language Networks of areas outside the Gaeltacht with a critical mass of language-related infrastructure such as naoinraí and primary and secondary level Irish medium schools. The investment in this area will facilitate the development of Irish Language and Cultural Centres in these towns and networks, thus complementing infrastructure already in place. In the region of €4m will also be earmarked for the development of a landmark flagship Irish Language and Cultural Hub serving the growing community of Irish speakers in Dublin City and its environs.

Investment in island marine infrastructure (€27m)

The maintenance of sustainable island communities off our coast is a core element of the Department's Strategy Statement and is closely aligned with the National Planning Framework's national policy objective of supporting *the growth and development of the maritime economy in coastal communities and islands*. Safe access by sea for island communities is crucial to the achievement of this aim. Accordingly, the development, in conjunction with the local authorities, of improved pier infrastructure on Inis Oírr and Inis Meáin in the Aran Islands will be the main priority in this strand of investment, as will the development of improved pier facilities at Machaire Rabhartaigh in order to facilitate a new passenger vessel serving Oileán Thoráí.

Paddy Crowe, Bainisteoir Chomharchumann Inis Oírr Paddy Crowe – Inis Oírr Co-op Manager

“Tá muintir Inis Oírr fíor-shásta leis an infheistíocht chaipitil atá déanta ag an Roinn EOG in Inis Oírr le blianta anuas. Déanadh athchóiriú iomlán ar fhoirgneamh an Choláiste Samhraidh a bhí i ndroch-chaoi. Trí infheistíocht chaipitil na Roinne freisin, tá clós Spraoi álainn in Inis Oírr d'aos óg an oileáin agus dóibh siúd atá ar cuairt ar an oileán. De réir na meán, tá Clós Spraoi Inis Oírr roghnaithe sa chéad deich gclós spraoi is fearr in Éirinn.

Chomh maith leis sin tá infheistíocht á déanamh ag an Roinn i bhforbairt bhreise ar an gcéibh, rud a chabhróidh go mór le todhchaí an oileáin go fadtéarmach agus a chuirfidh deireadh le fadhbanna móra sábháilteachta agus easpa spáis ag an gcéibh. Tá síneadh le cur as an gcéibh agus tógfar tonnchosc timpeall na céibhe freisin le foscadh a thabhairt. Cinnteoidh na hinfeistíochtaí seo ar fad go leanfaidh borradh agus beocht le saol an oileáin.”

“The people of Inis Oírr have been very happy with the capital investment from DCHG over the past number of years. The building which houses the Irish Summer College, which was in poor condition, has been refurbished. Through the Department's capital investment, the island now also has a beautiful playground, used by children from the island and those visiting the island. According to the media, the playground is ranked among the top ten playgrounds in Ireland.

In addition, the Department is investing in the further development of the pier, which will greatly help with securing the long-term future of the island and will resolve safety and capacity concerns on the pier. The pier will be extended and a breakwater will also be built to provide shelter. This continued investment will ensure the continued maintenance and vibrancy of island life.”

Portumna Castle, Co. Galway
Caisleán Phort Omna, Co. na Gaillimhe

Rialtas
na hÉireann
Government
of Ireland

Tionscadal Éireann
Project Ireland
2040